

MIKC Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola Saules skola
Mācību priekšmets: **Kompozīcija**

Kompozīcijas izteiksmes līdzekļi.
Līnija, punkts, krāsa , forma, faktūra.

Produktu dizaina izglītības programma
Metodiskās izstrādnes autors Digna Gordijenko
2023

- **Kompozīcija** (no latīņu valodas compositio - sastādīšana, sacerēšana, salikums).
- **Kompozīcija** – mākslas darba pamatuzbūve.
- **Kompozīcija** – daļu, sastāvdaļu, elementu sakārtojums, uzbūve.

Mākslas darba uzbūve, daļu izkārtojums un to savstarpējā saistība, kas balstās uz darba idejisko ieceri, saturu un uzdevumu. Kompozīcija ir nozīmīgs mākslinieciskо formu veidojošais faktors, kas nodrošina mākslas darba veselumu, visu tā komponentu vienotību. Kompozīcija ir mērķtiecīgi vienots vizuāli estētiskās mākslinieciskās formas elementu izkārtojums.

Mākslas darba vizuālā forma kā vienots veselums ir uztverama, kad savstarpēji cits citu nosaka tādi faktori kā uzmanības centrs, ritms, proporcijas , telpa, kustība, līdzsvars, kontrasti, formāts, virziens utt.

Termins ***visual*** – redzes, apzīmē tēlotājmākslu – gleznieciību, grafiku, tēlniecību, lietišķo mākslu, arhitektūru, interjera un vides mākslu, fotomākslu, datormākslu utt.

Vizuālā mākslas uztvere sākas ar mākslas darba ārējo, redzamā slāņa uztveri. To nosaka vizuālie elementi un izteiksmes līdzekļi, kādi ir izmantoti, veidojot mākslas darbu jeb priekšmetu.

Kompozīcijas izteiksmes līdzekļi ir :

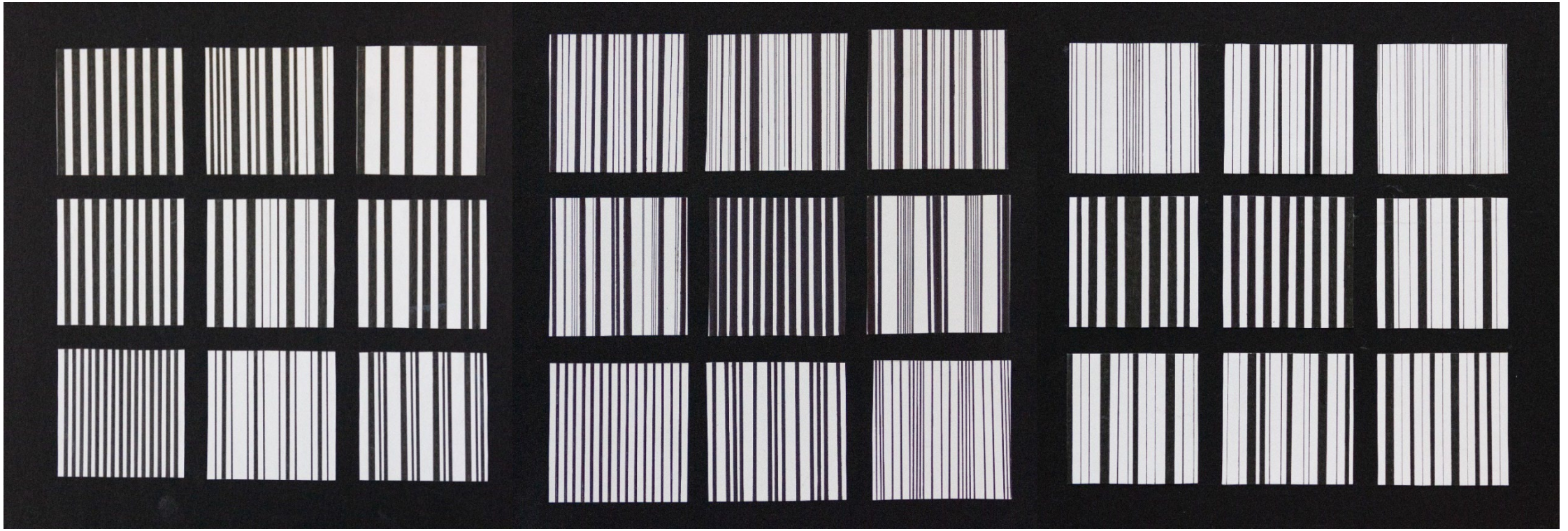
- Līnija
- Punkts
- Krāsa
- Forma
- Faktūra

Līnija

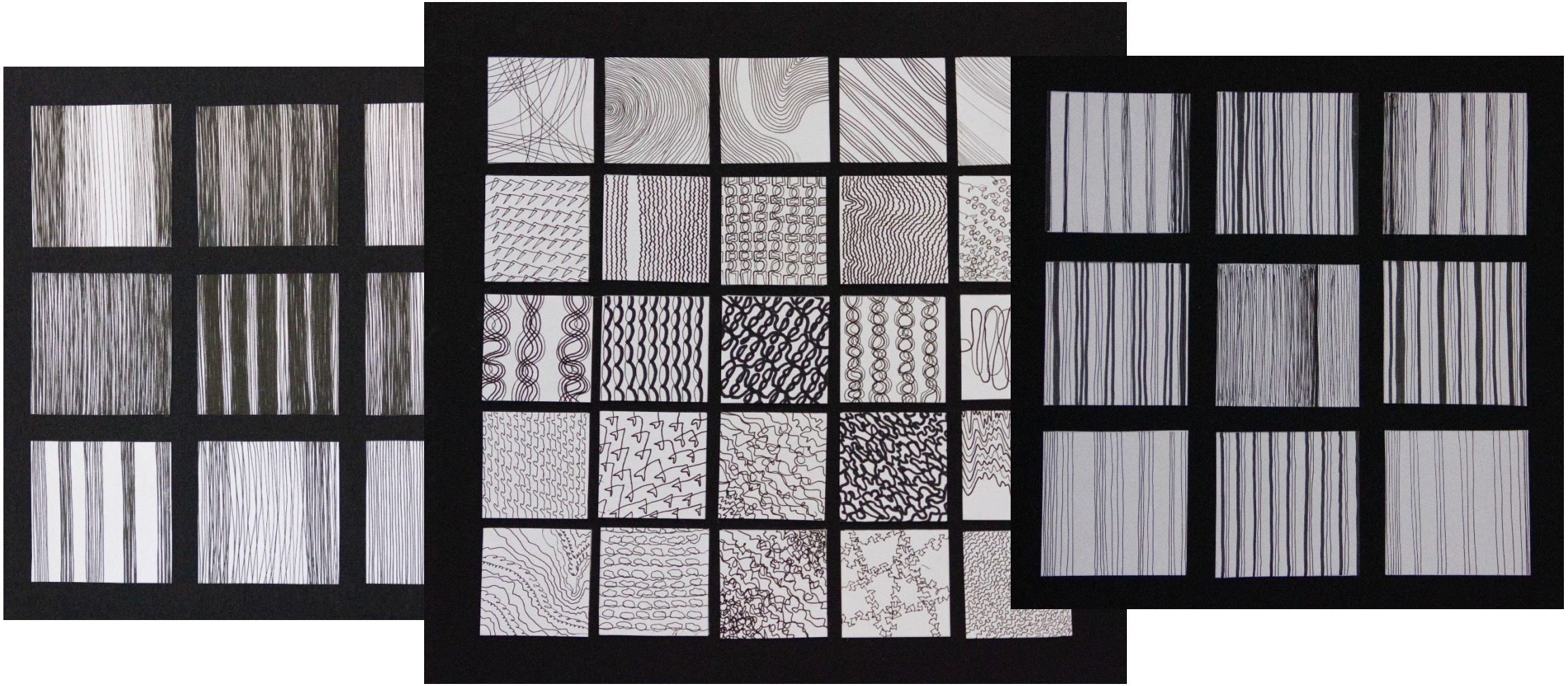
- **Līnija** ir svītra, šaura josla, ceļš starp diviem punktiem.
- **Līnijas galvenās pazīmes** ir izmērs, tips, virziens, novietojums un raksturs.

- Jēdzienam **«līnija»** var būt ļoti daudzas nozīmes, arī tā grafiskais atveidojums var būt dažāds. Līnija var būt vertikāla, horizontāla vai diagonāla, gaiša vai tumša, cieta vai mīksta, skaidra vai izplūdusi, īsa vai gara, taisna vai liekta, vienlaidu vai pārtraukta, slīpa, viļņota vai lauzta utt.
- **Līnija** mākslā var būt emocionāli ekspresīva, dekoratīva vai attēlojoša.

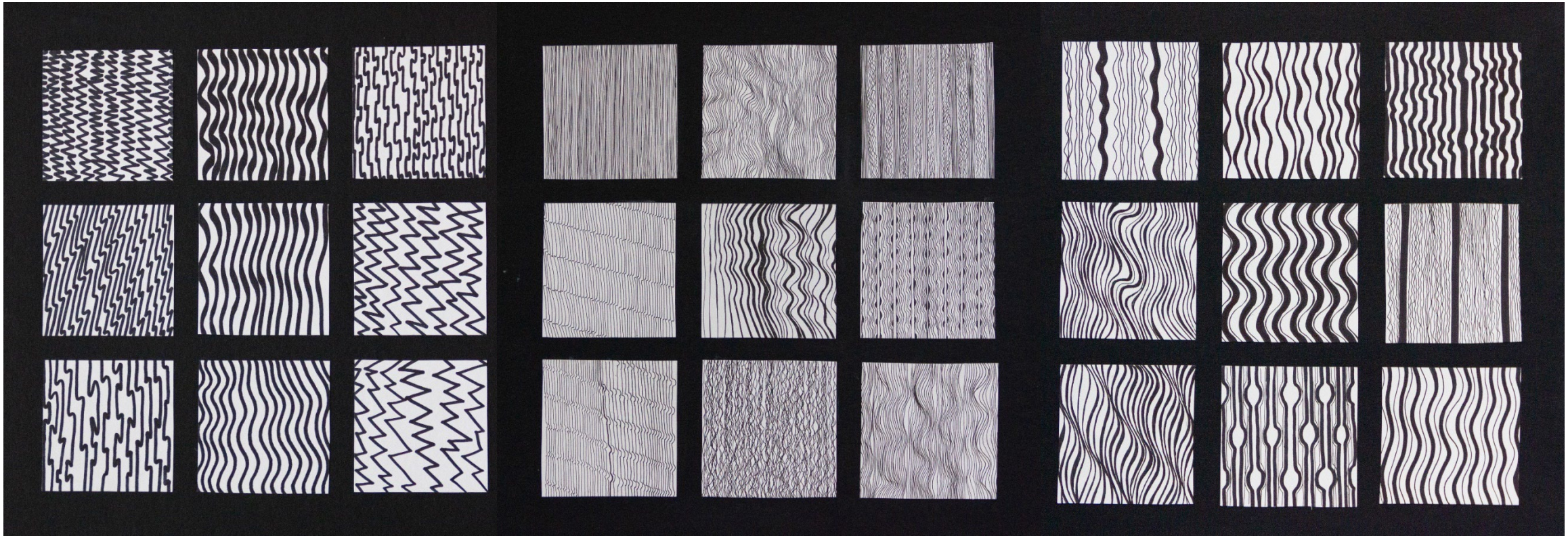
Taisnie līniju ritmi

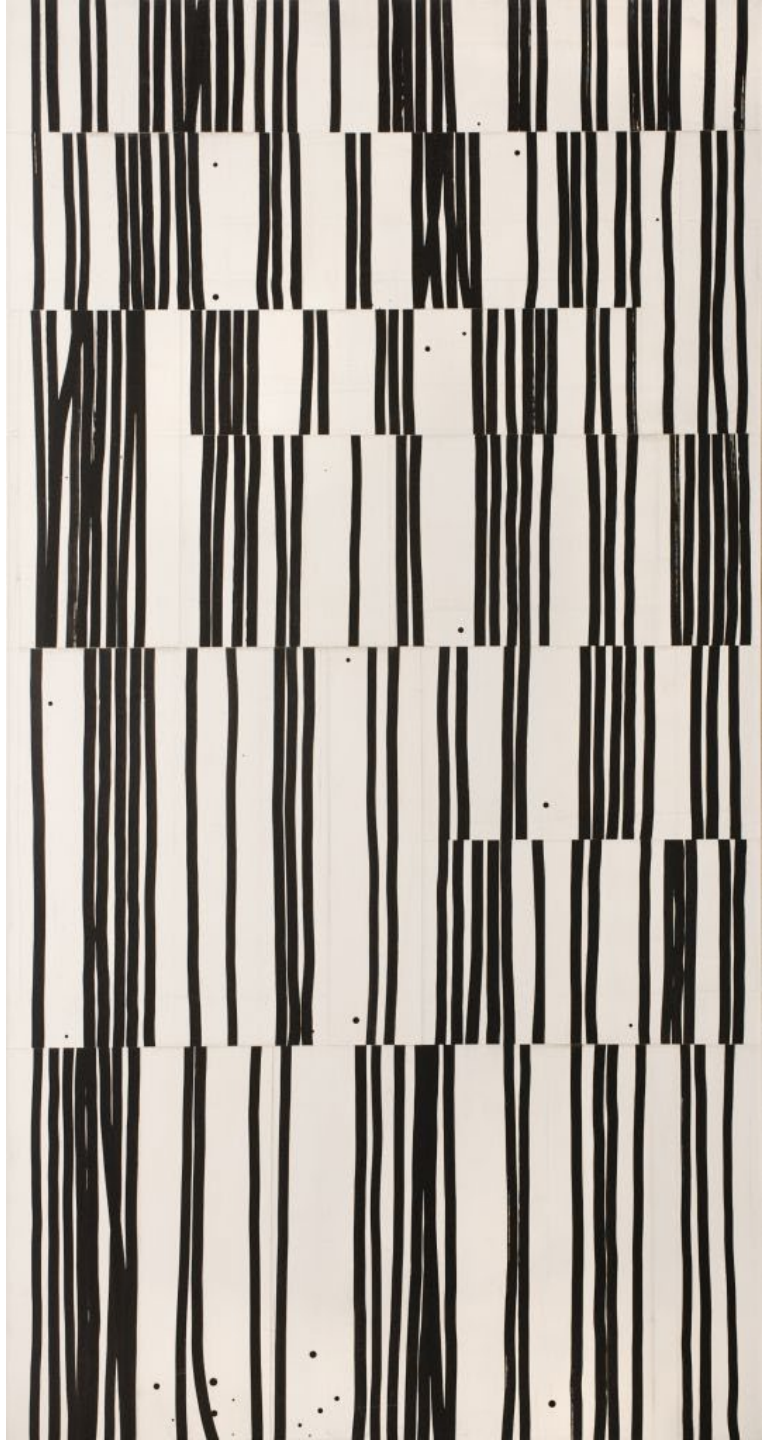
Brīvie līniju ritmi

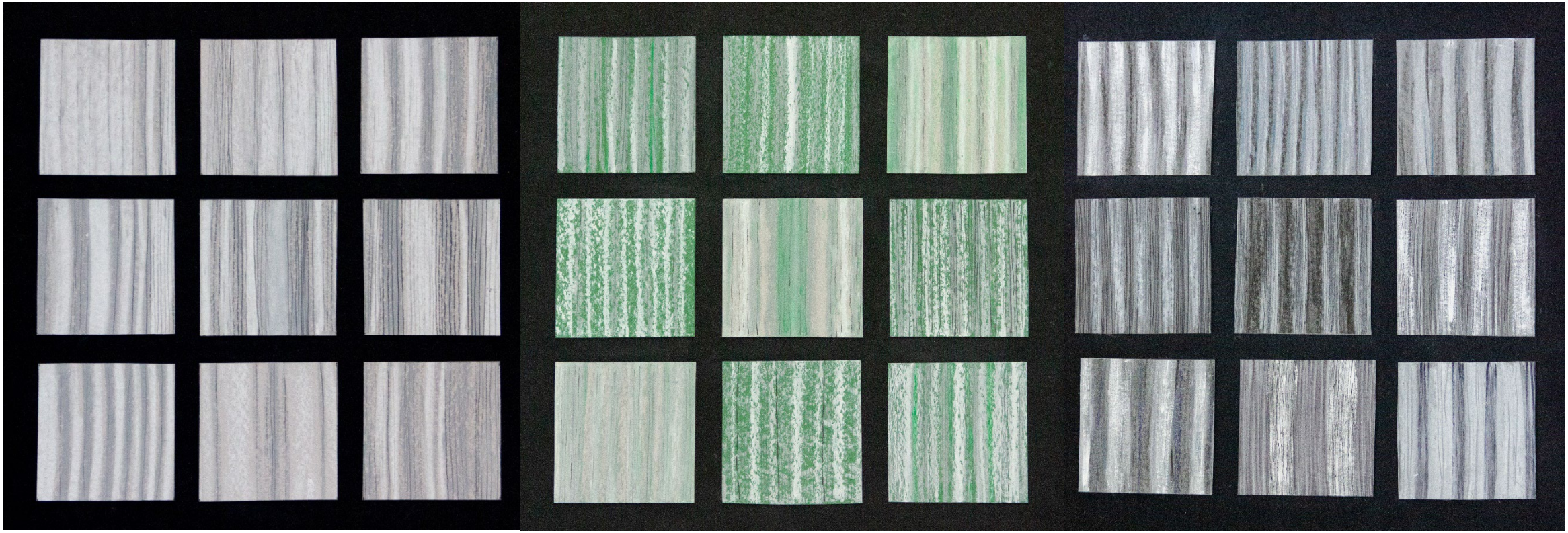
Lauztie un liektie līniju ritmi

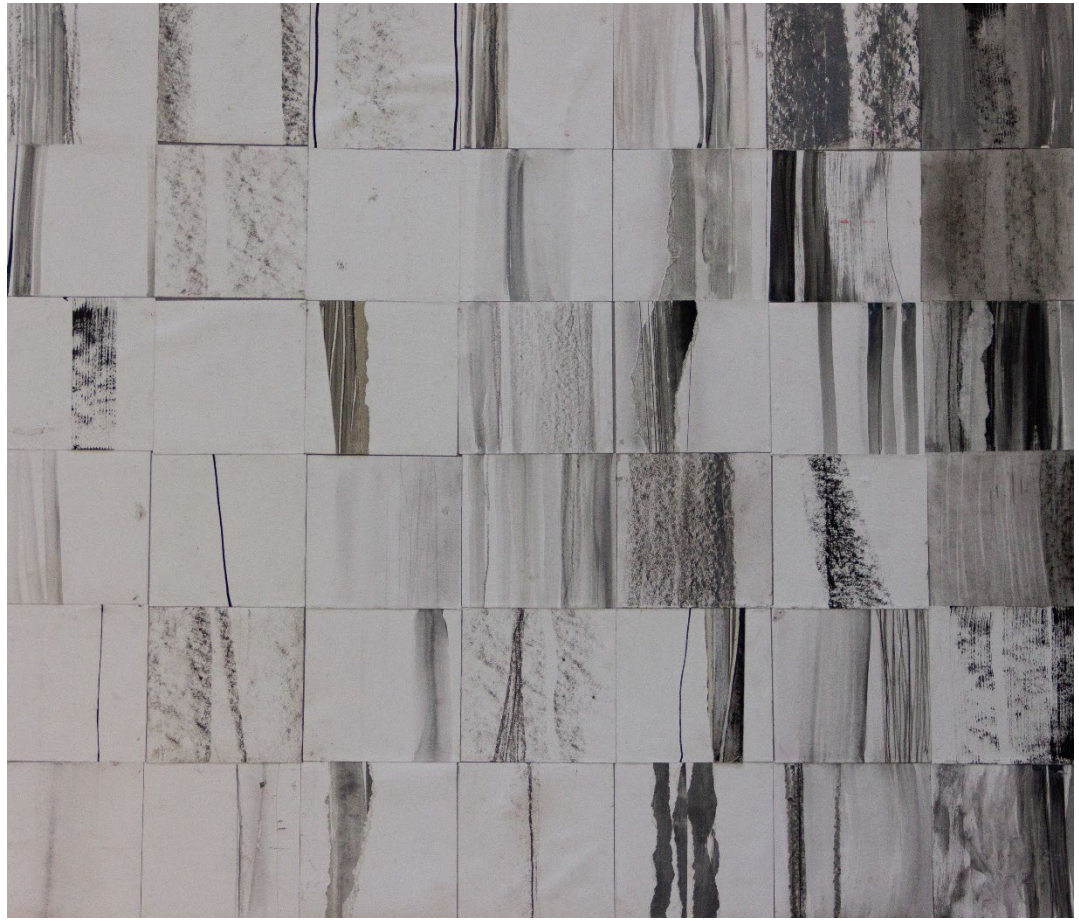

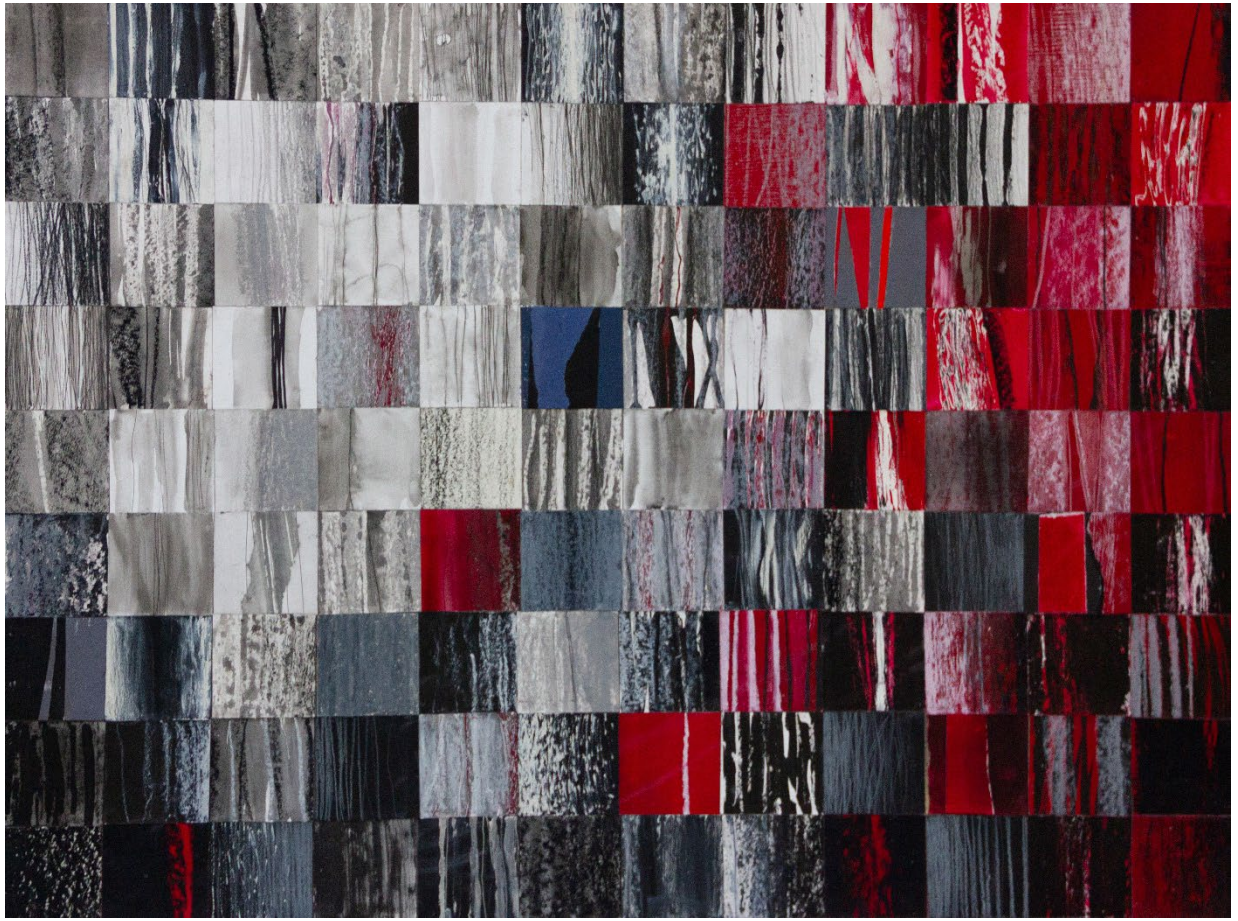

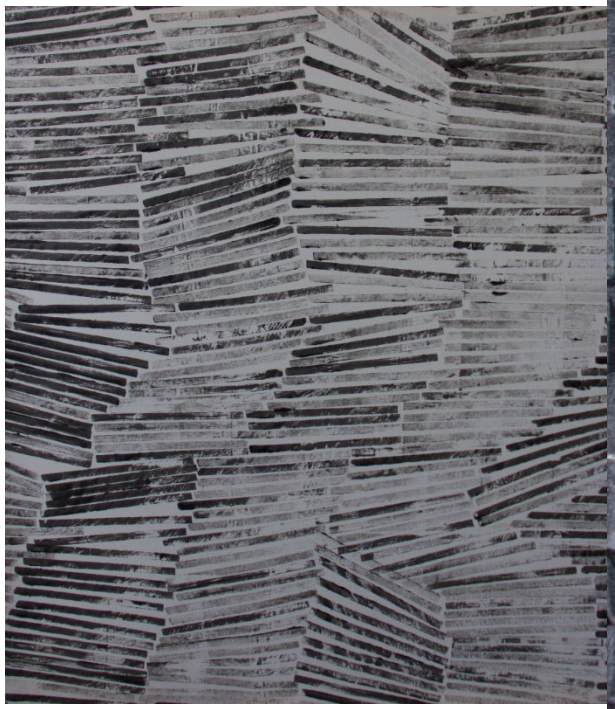

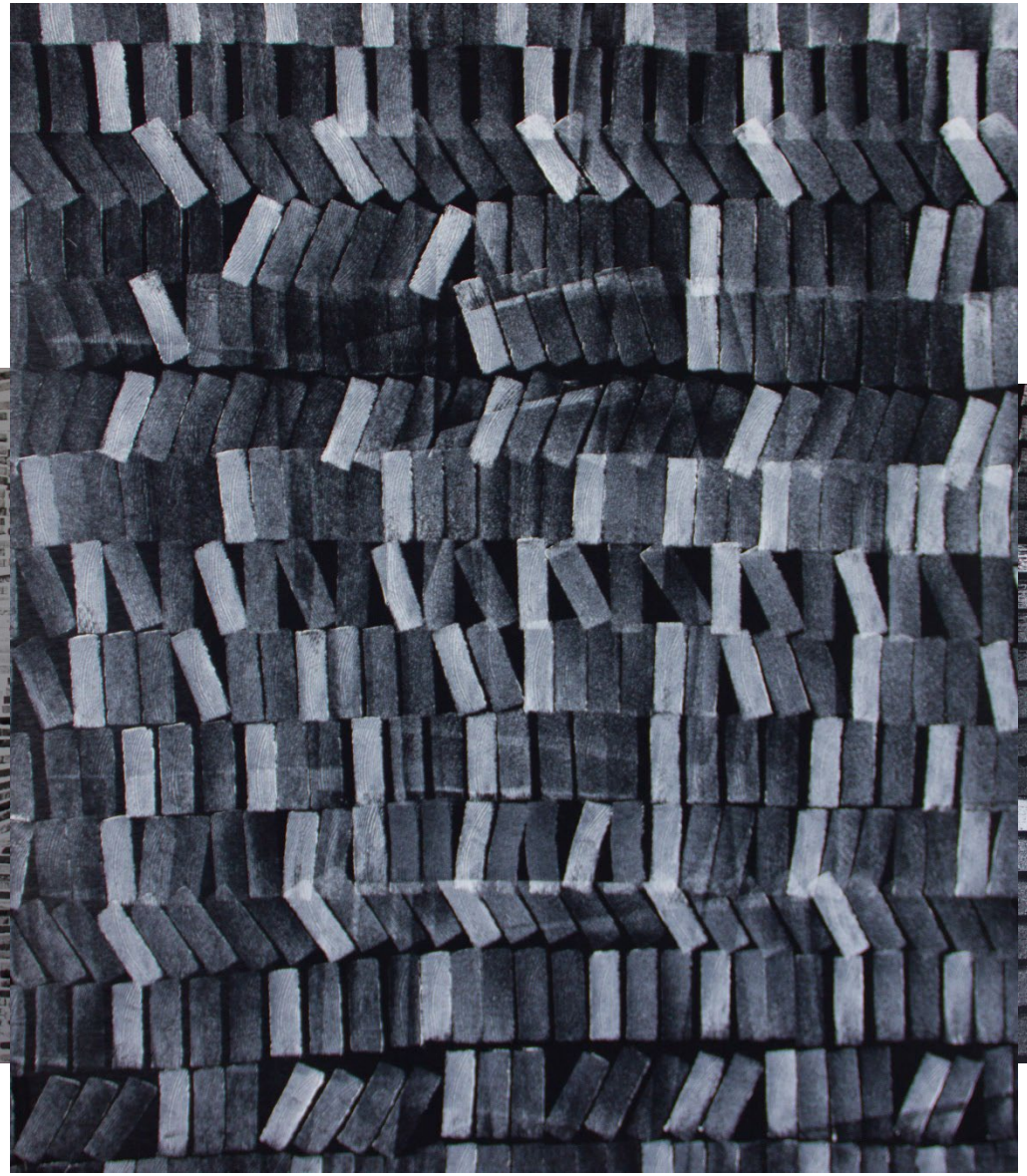
Līnijas izstrādājumos

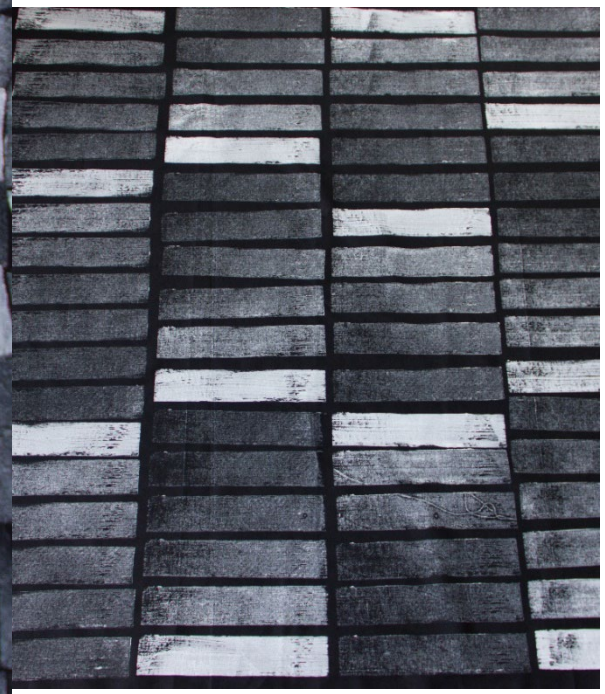

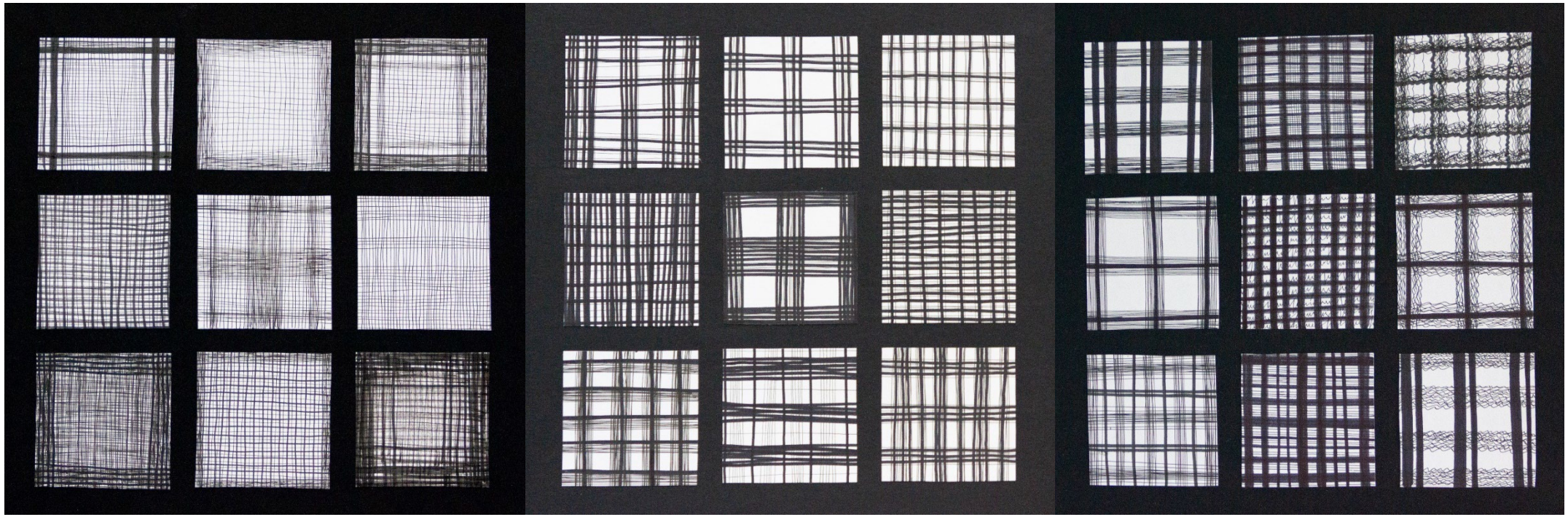

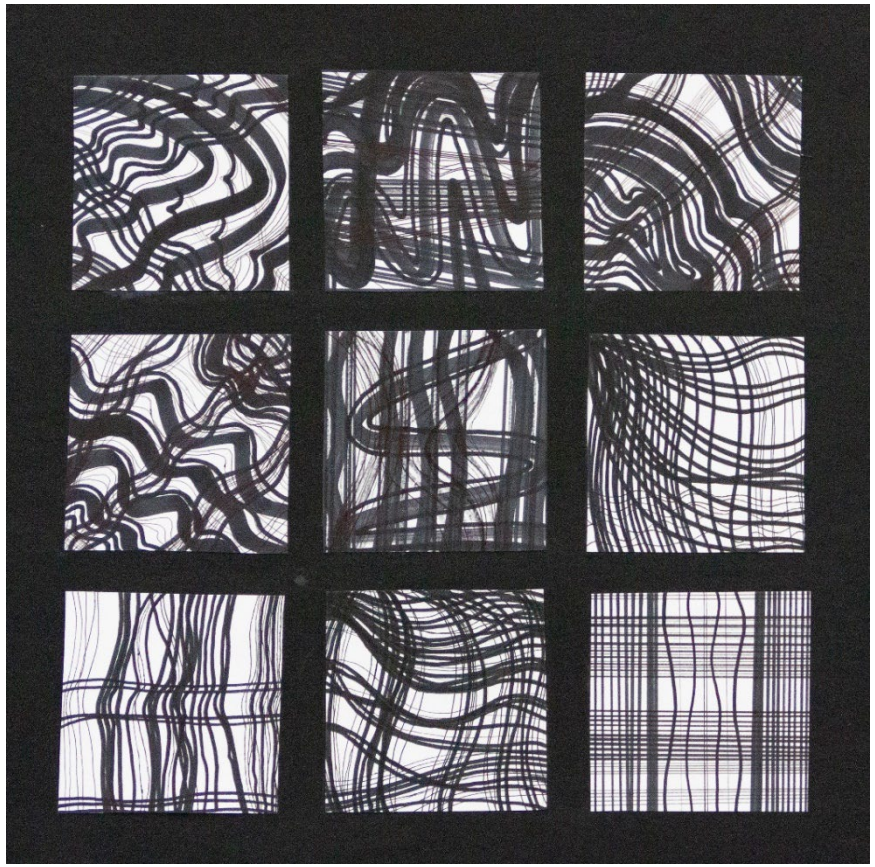
Rūtojumi

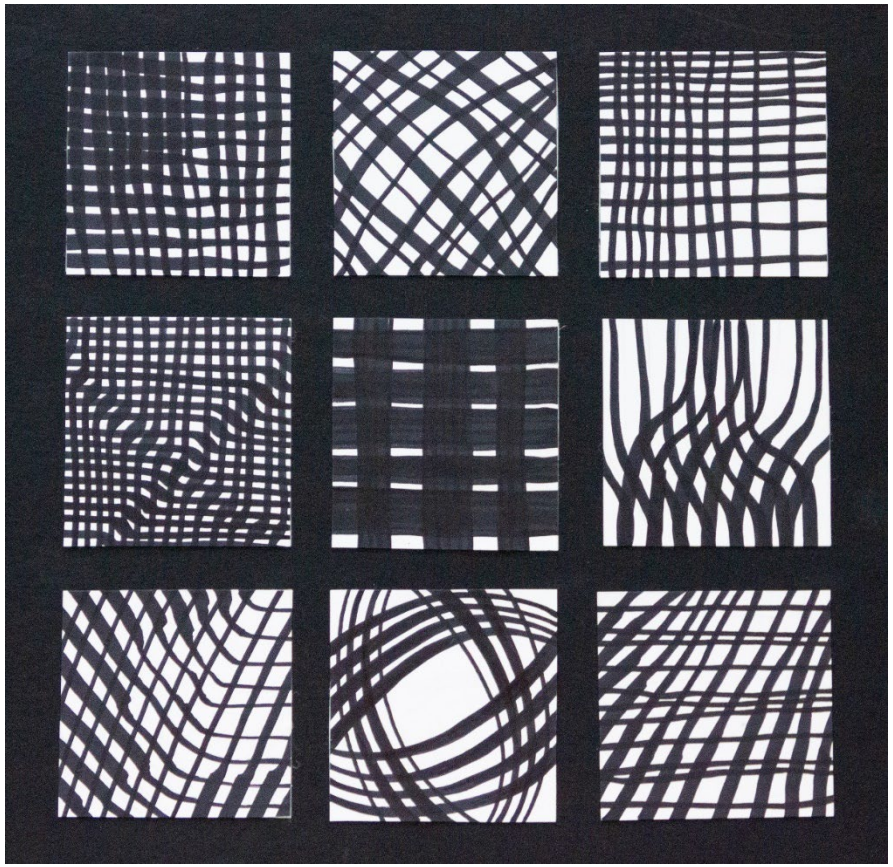
- **Rūtojumi** ir savstarpēji krustotu līniju ritmi.

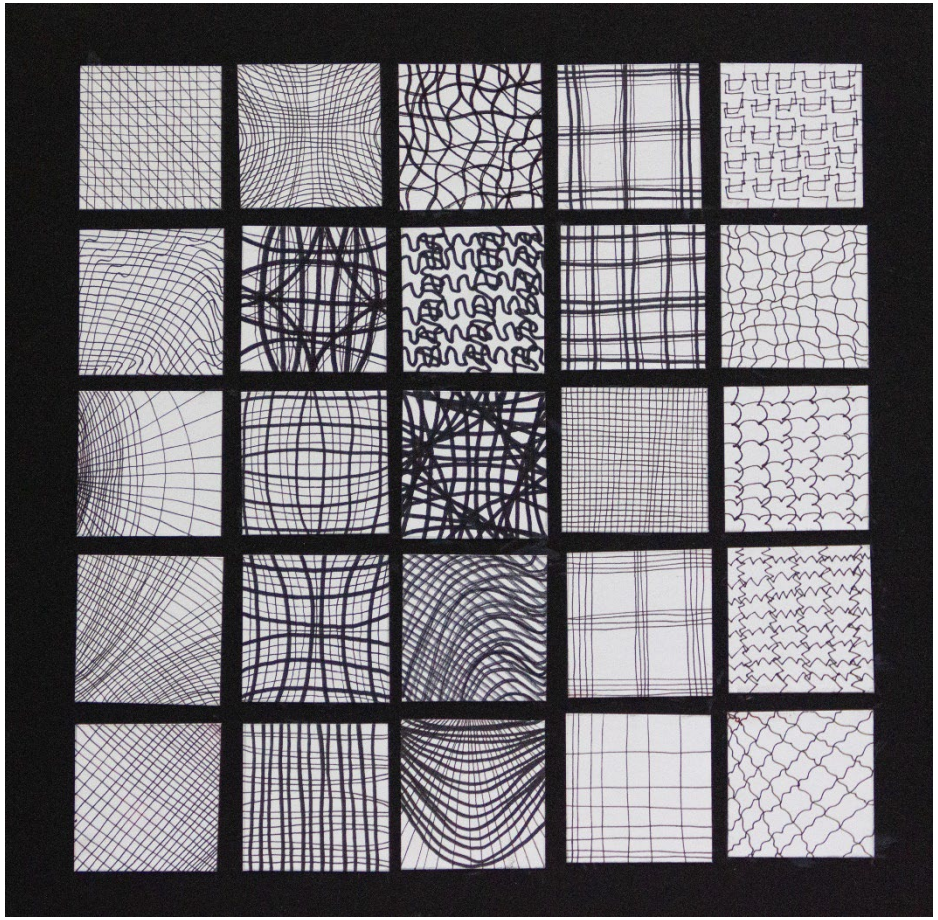
- Veidojot mākslas darbu kompozīcijas, var izmantot tieši tādus pašus principus kā līniju ritmu kompozīcijās. Arī rūtojumi var būt veidoti ar taisnām līnijām vai liektām, šaurām vai platām līnijām, lauztām vai viļņotām utl.

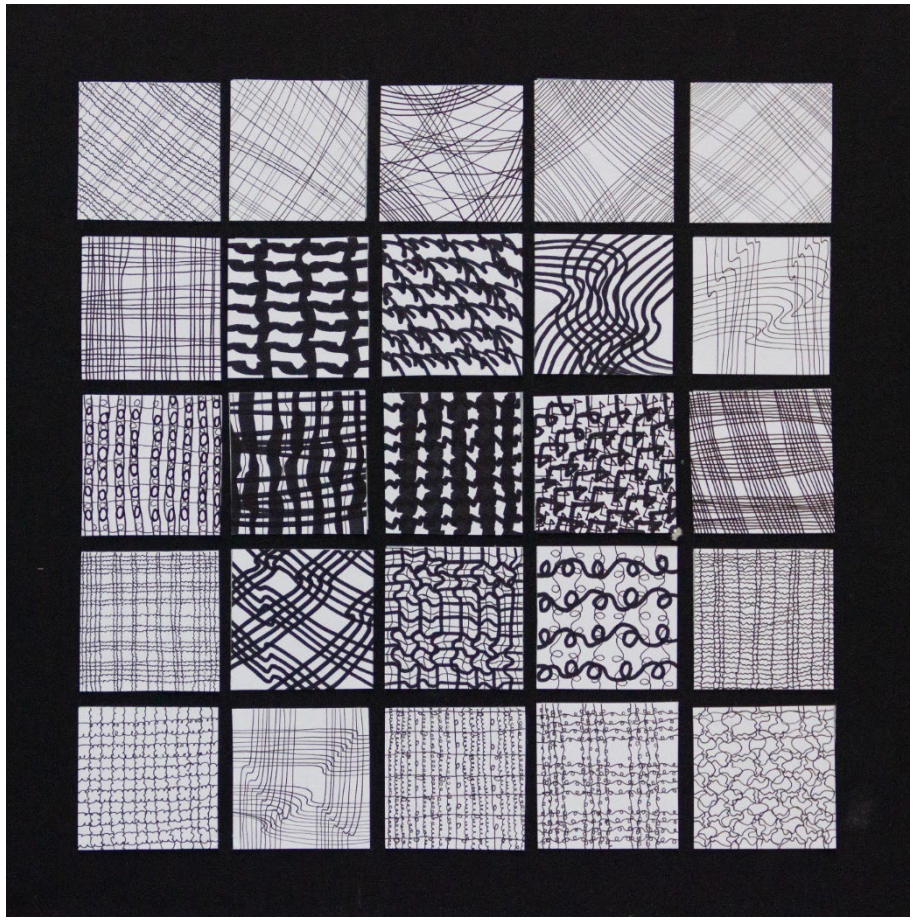
- Ar vienkāršas līnijas izmantošanu var panākt ļoti daudzveidīgus ritmus un rakstus.

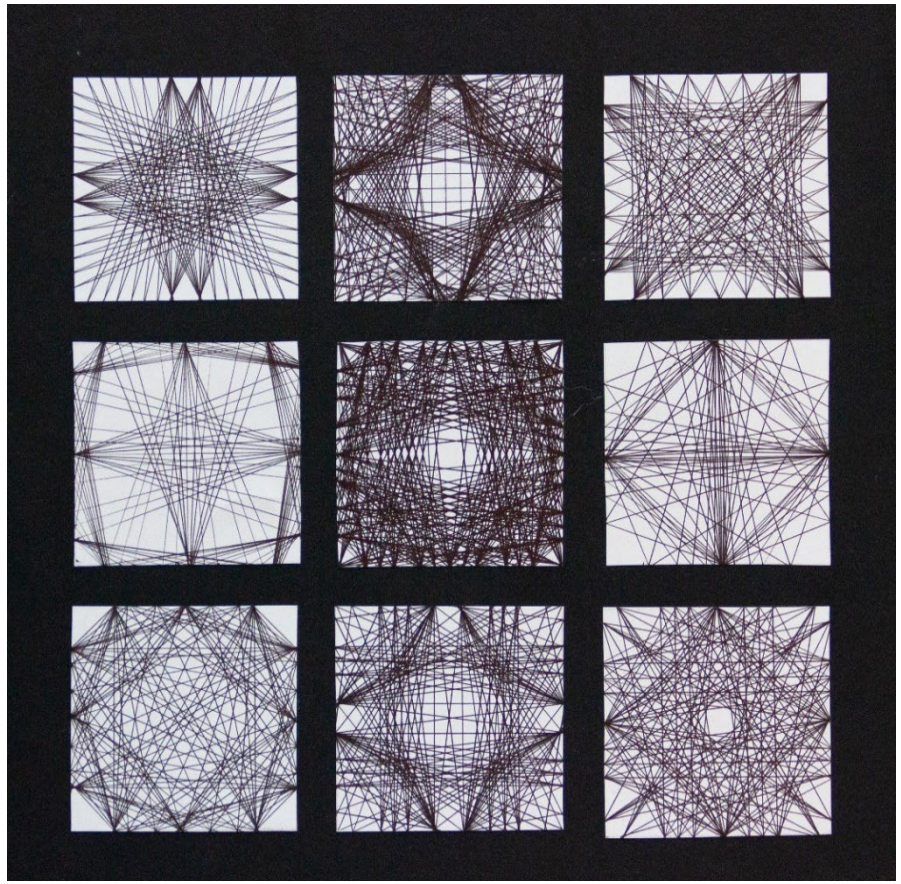

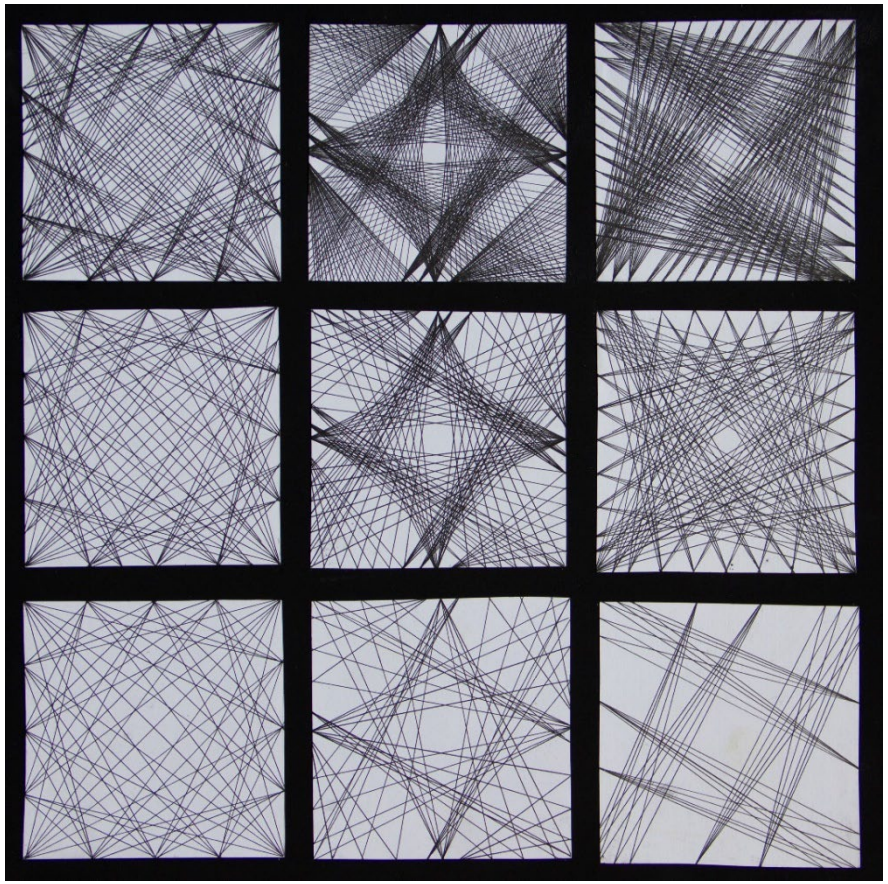

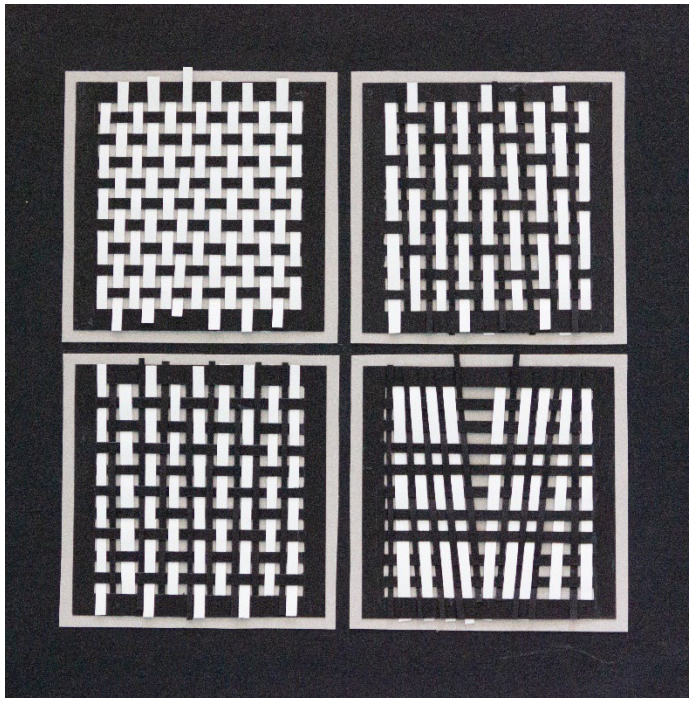

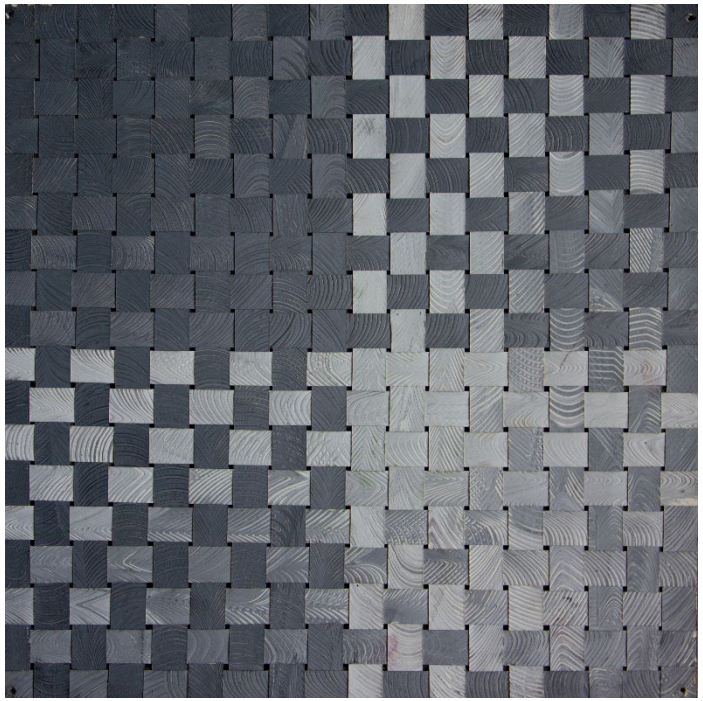

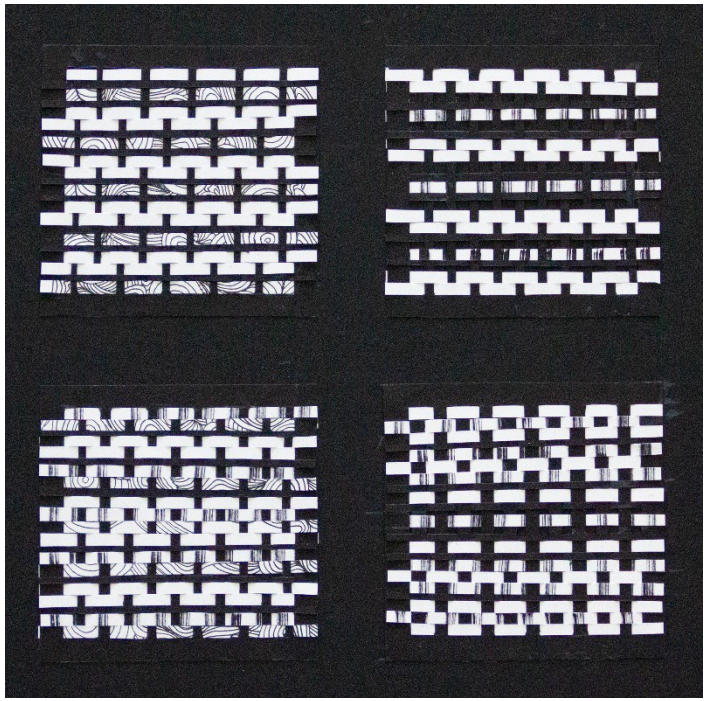

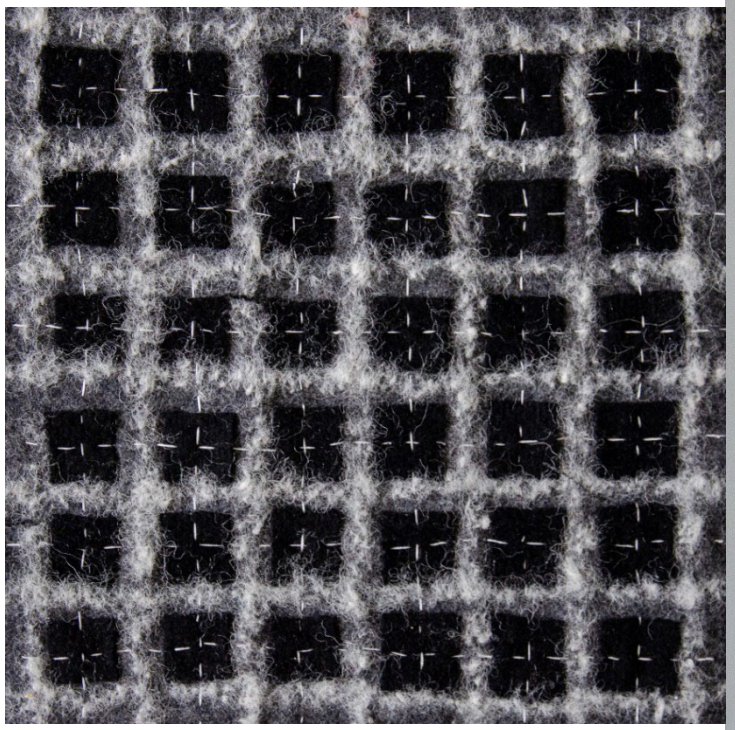

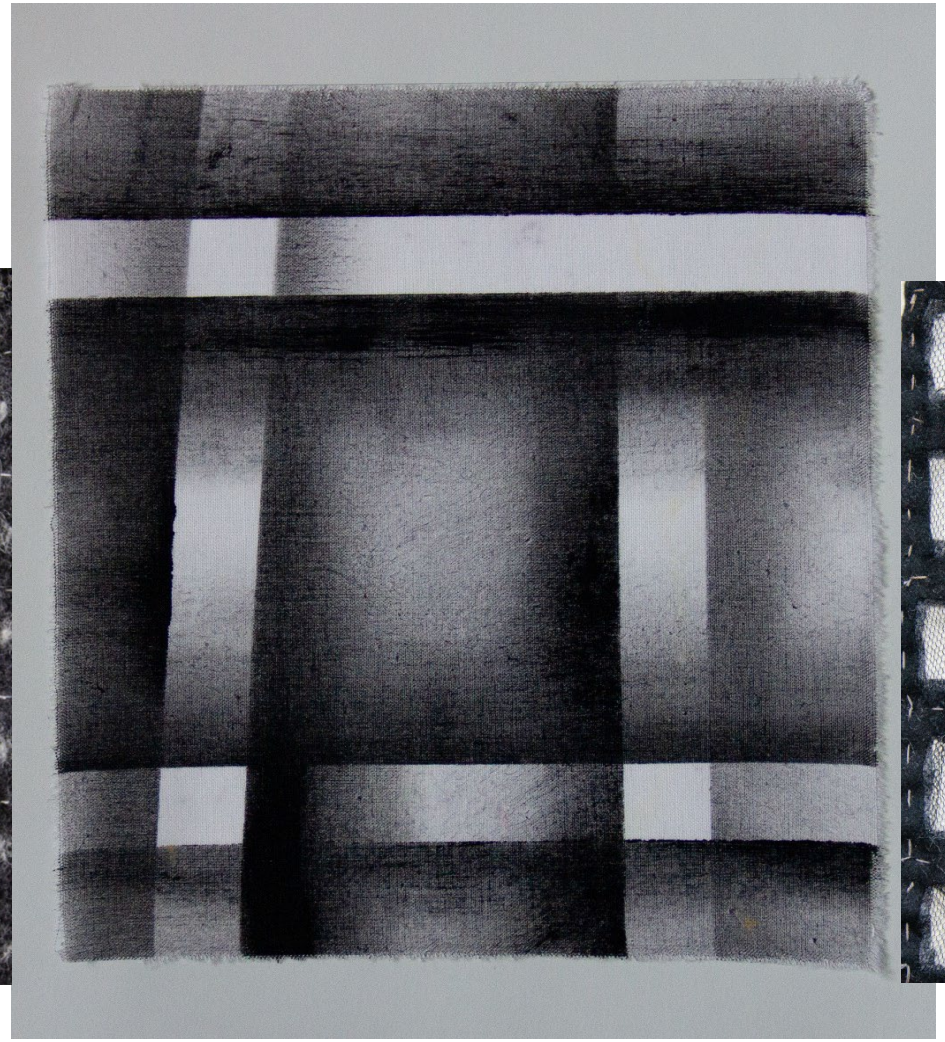

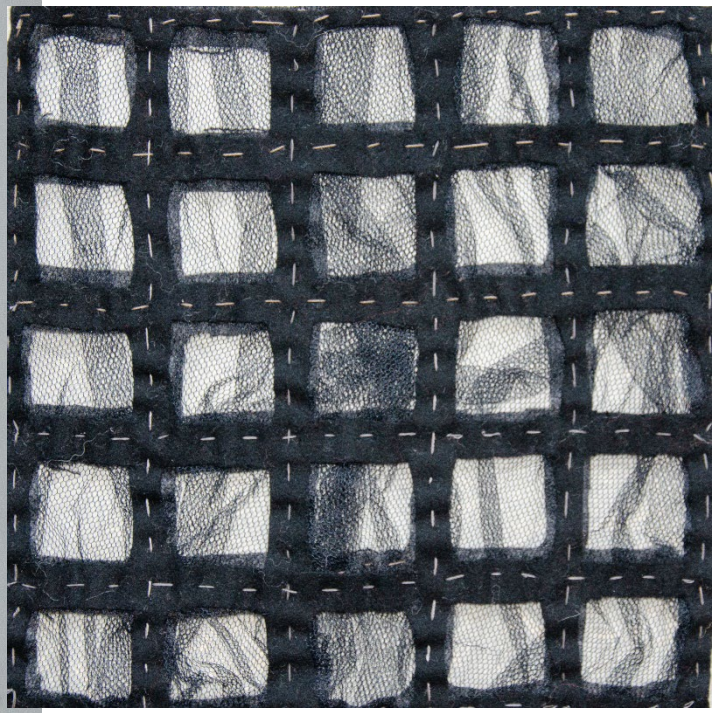

Rūtojumi izstrādājumos

lindraki

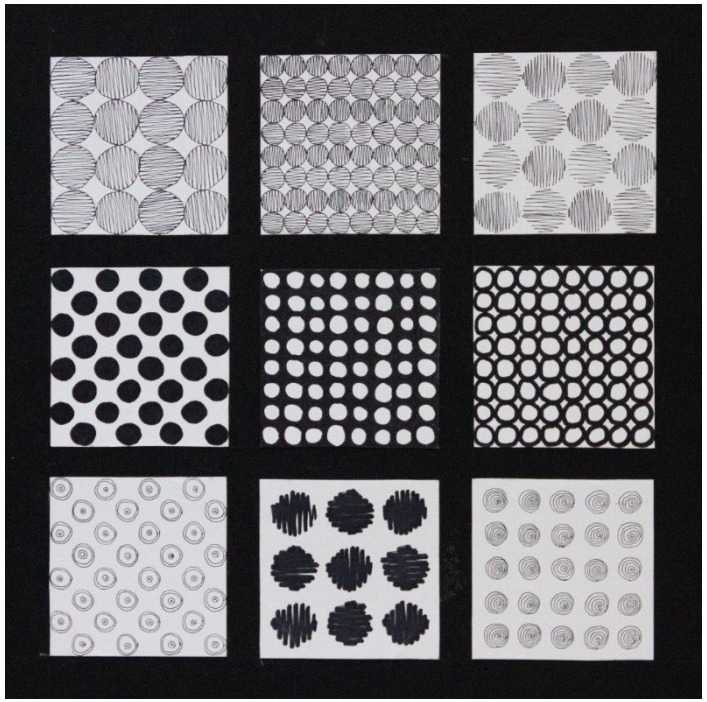
Punkts

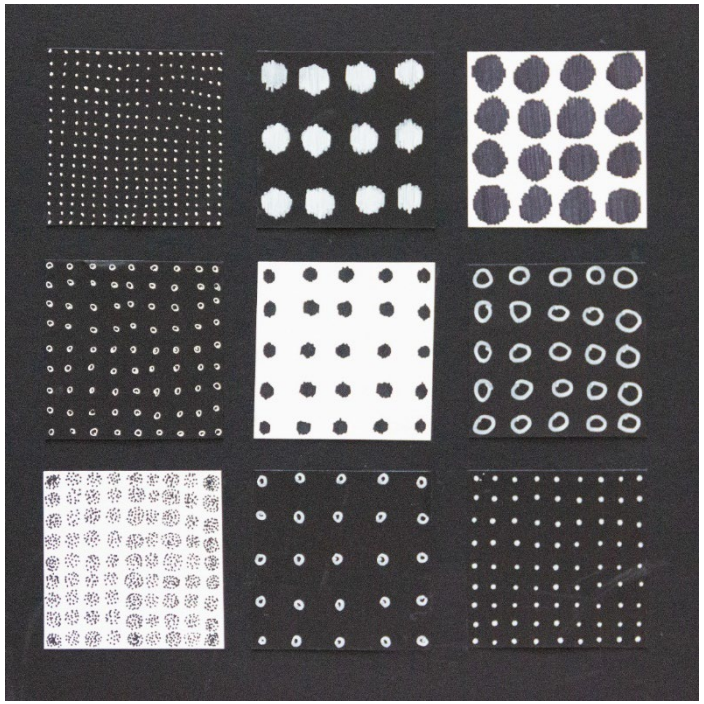
- **Punkts** (lat. *punktum* nozīmē dūriens, punkts), to lieto ģeometrijā, rasēšanā, vizuālajā mākslā, gramatikā u.c.

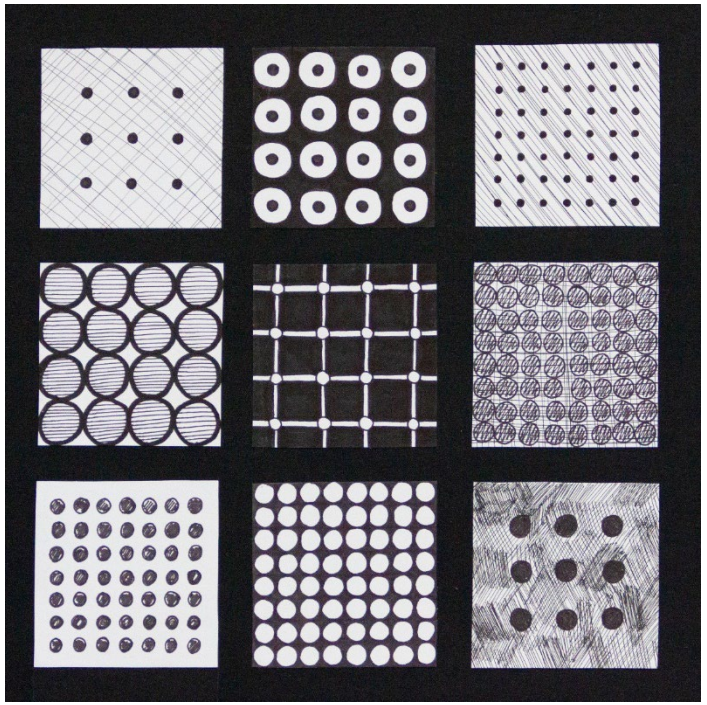
- **Punkts** ir ļoti mazs, apaļš laukumiņš, pieturzīme.

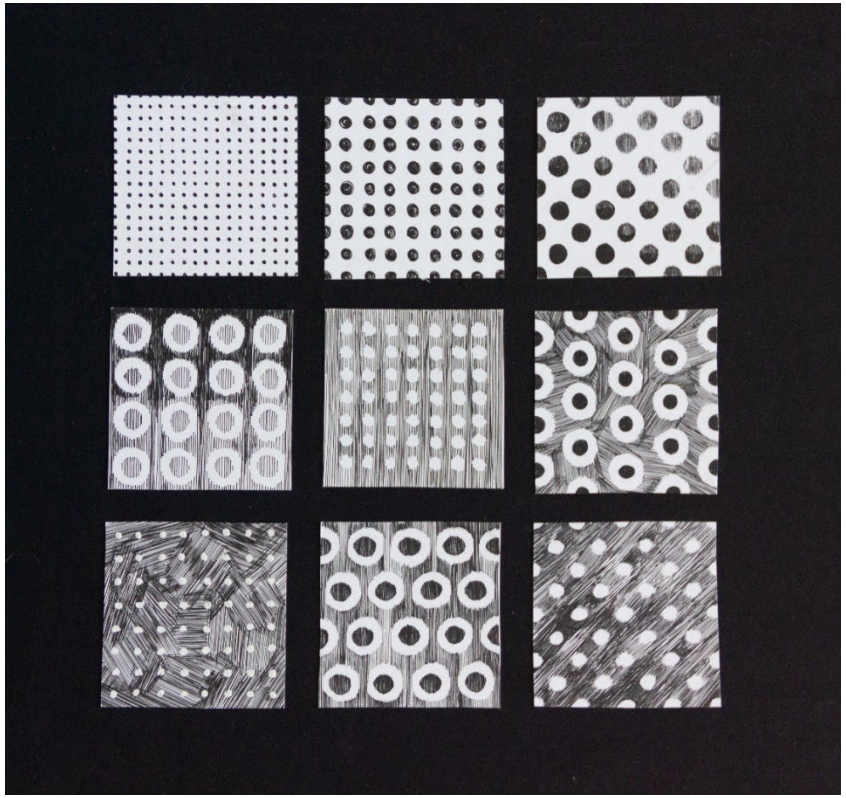
- **Punktam kā izteiksmes līdzeklim** var būt liels vai mazs apveids vai forma. Tas var būt gan regulārs, gan neregulārs, ar izplūdušām vai skaidrām kontūrām, stingri norobežots vai grūti izmērāms. Tas var būt viens atsevišķs objektu vai objektu – punktojumu grupa vai laukums.

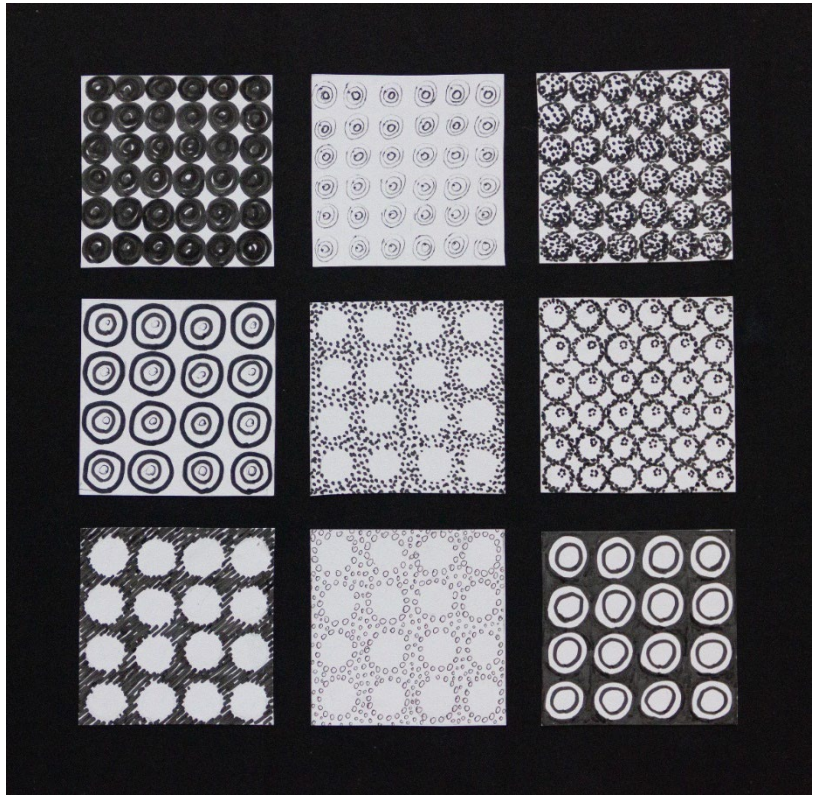
Punkts

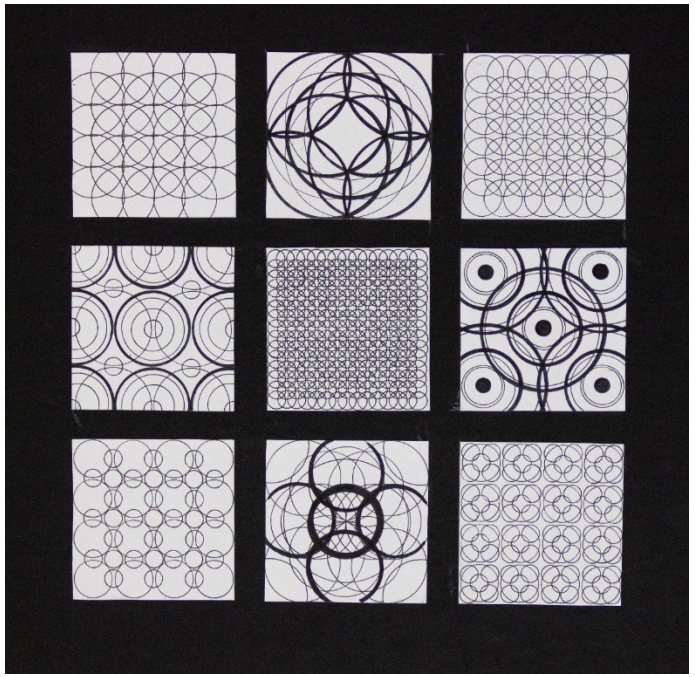

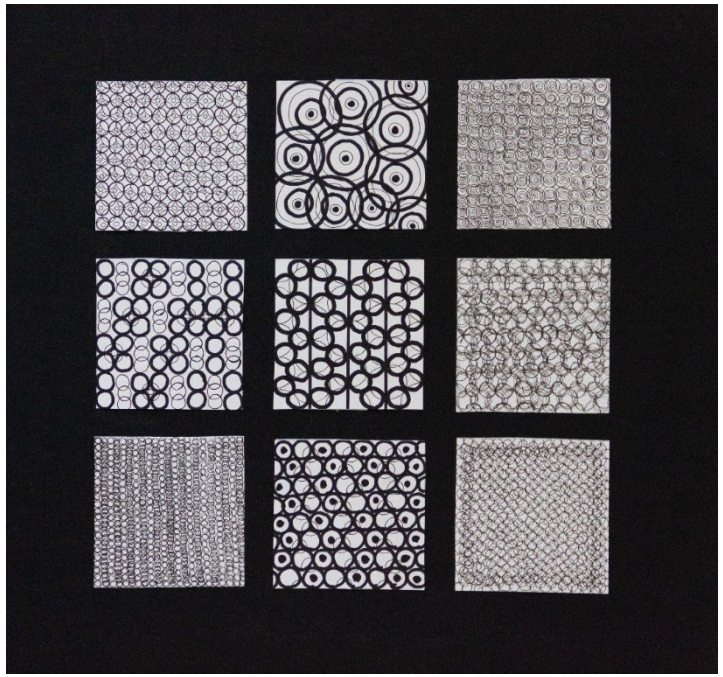

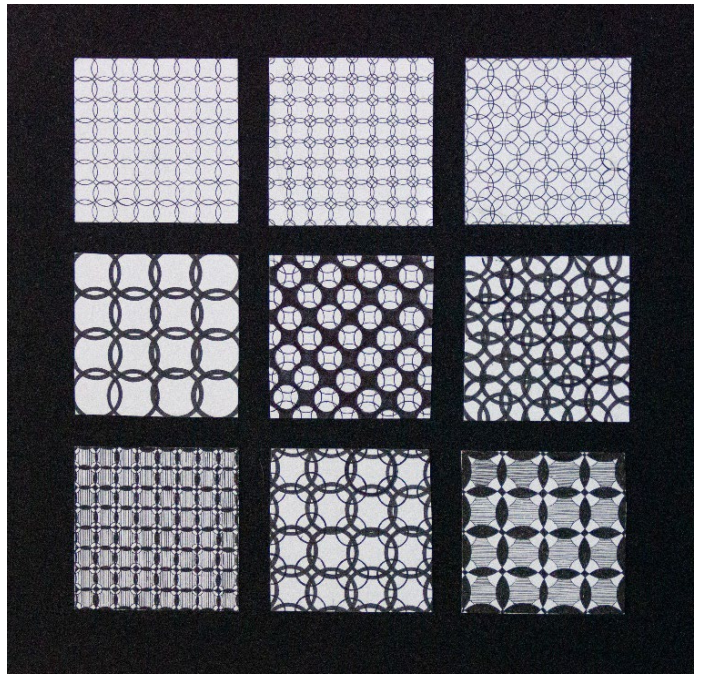

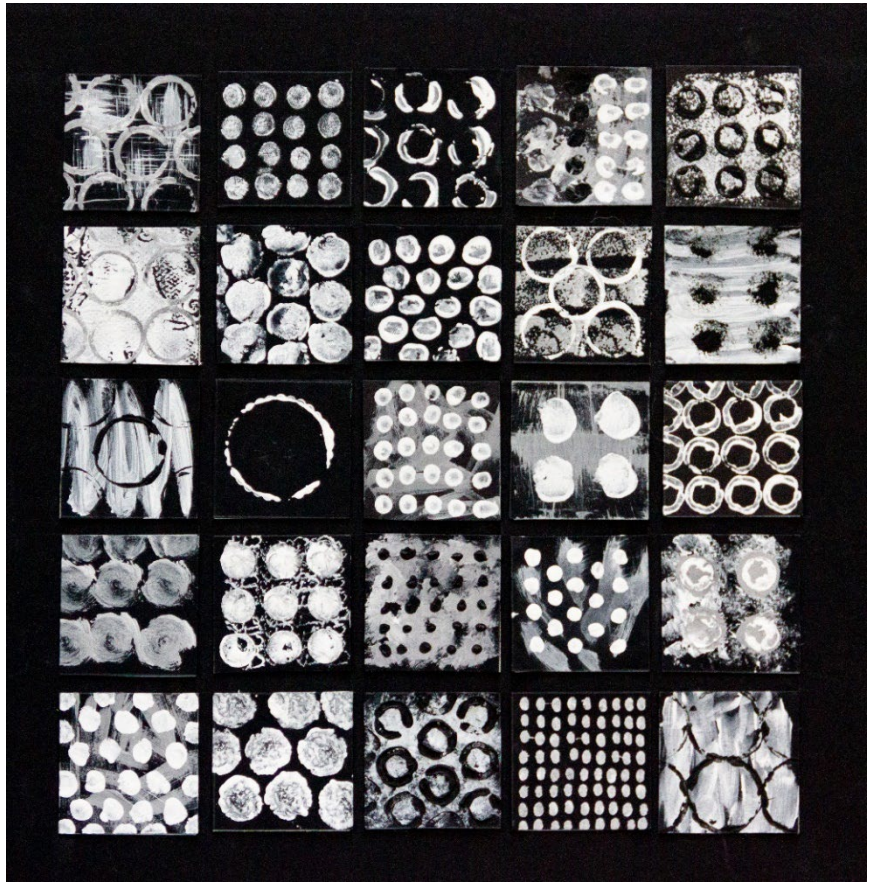

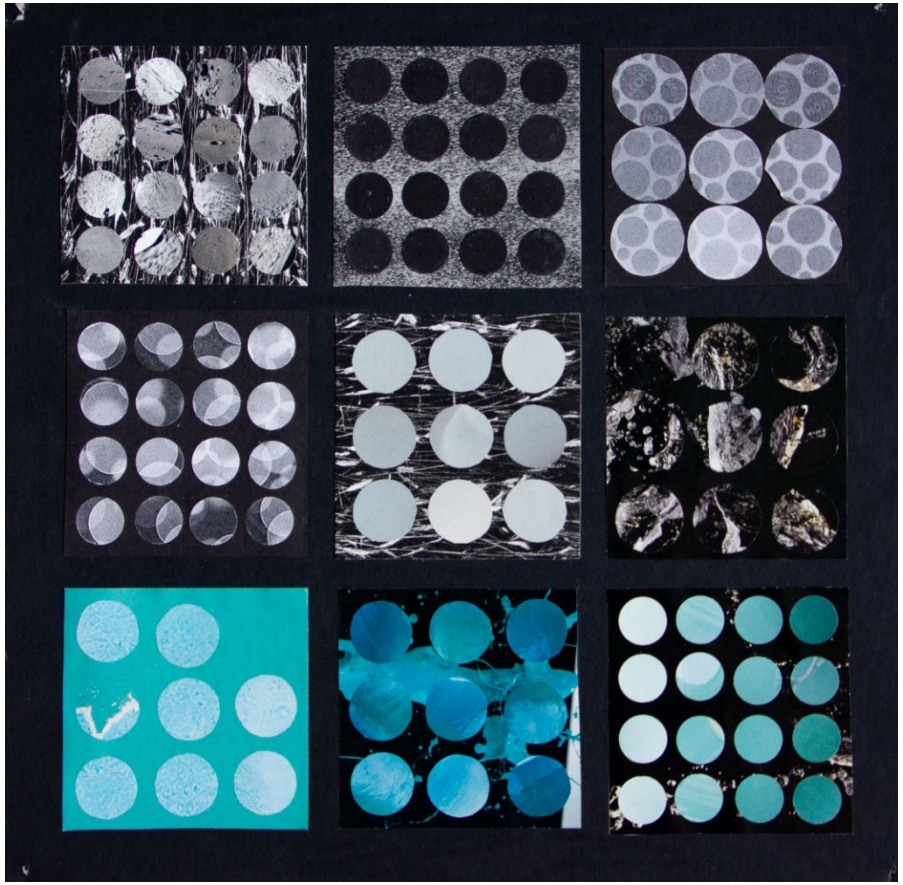

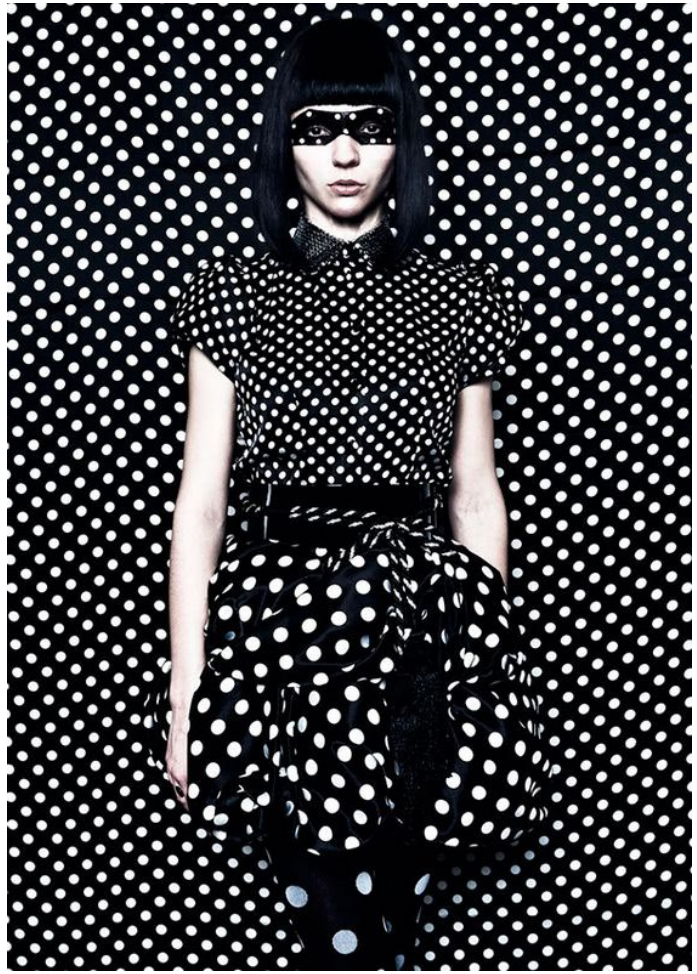

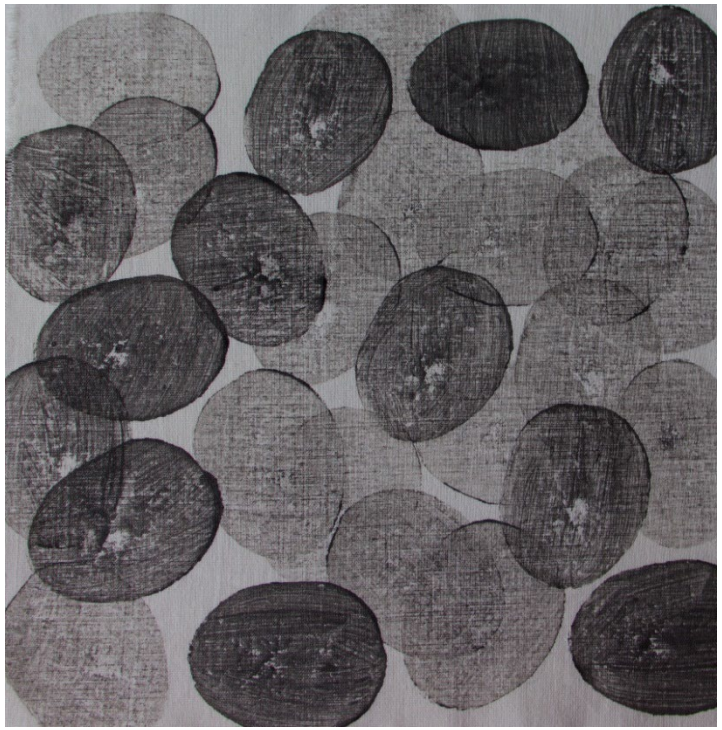

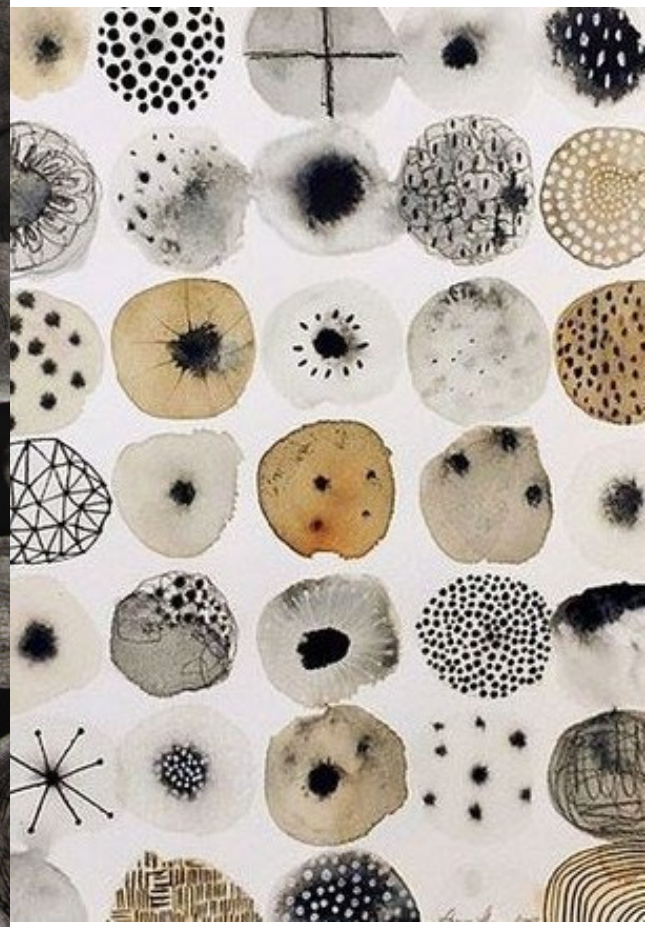

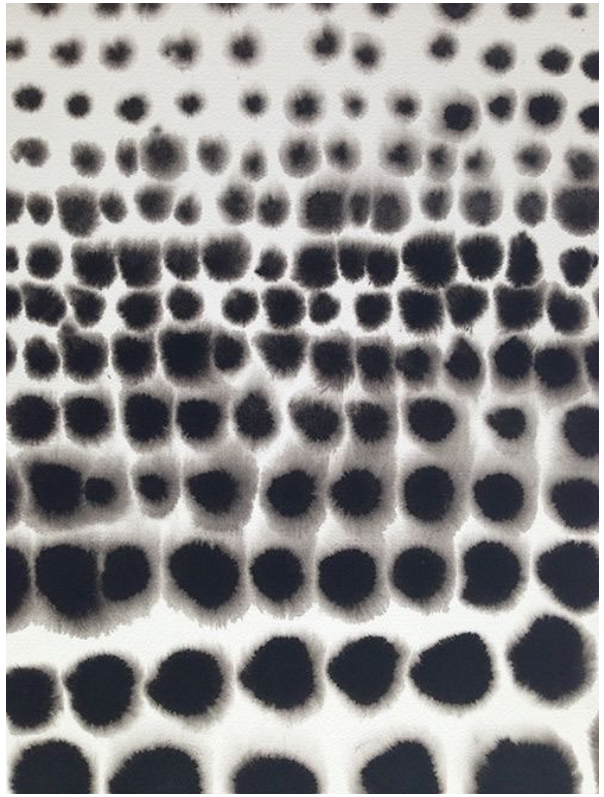

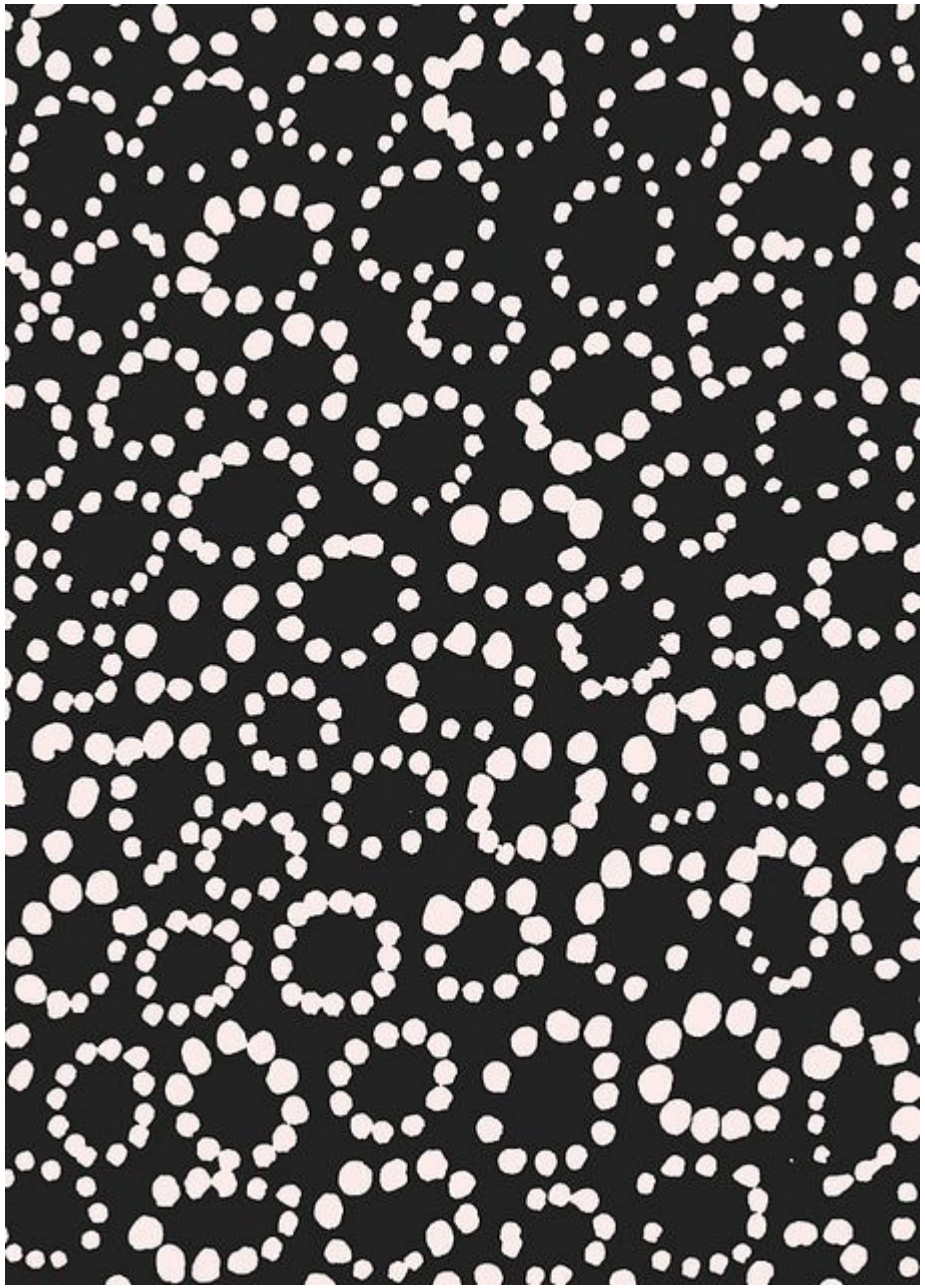

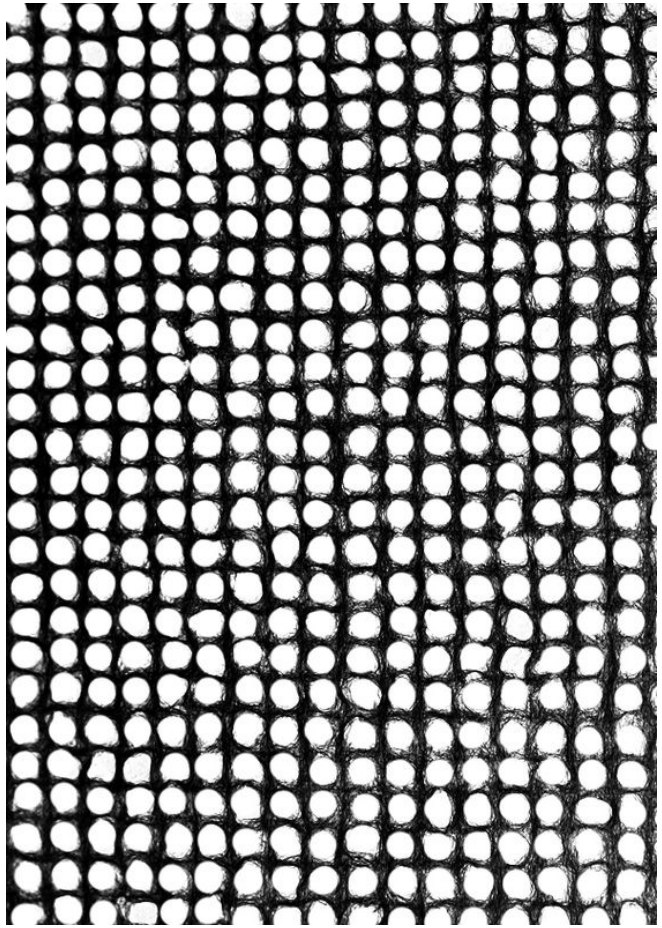

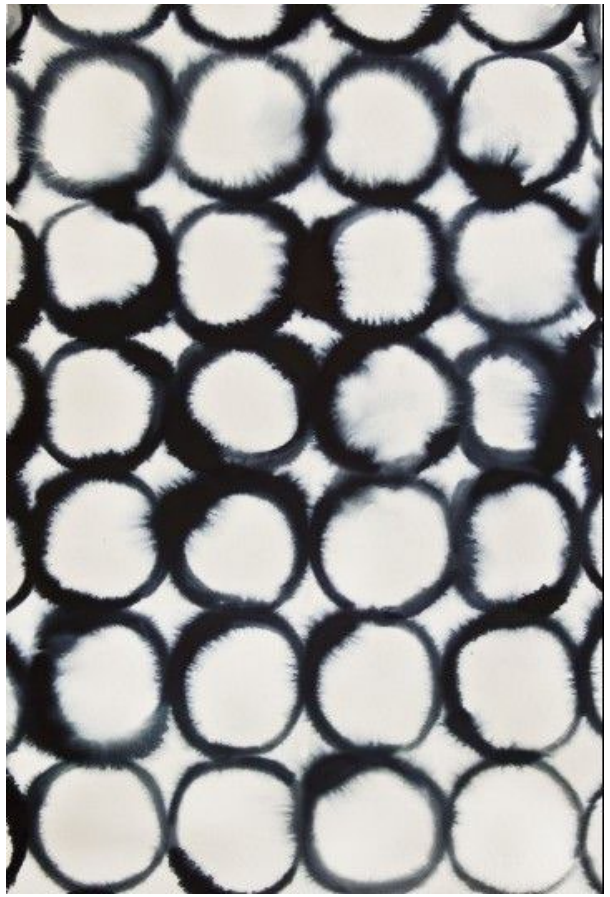

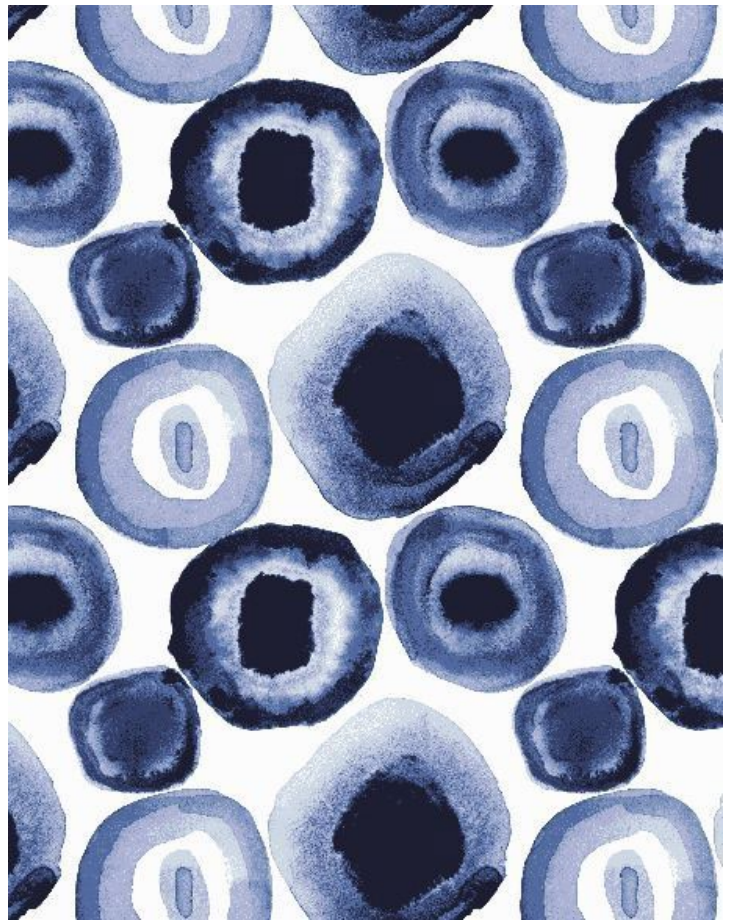

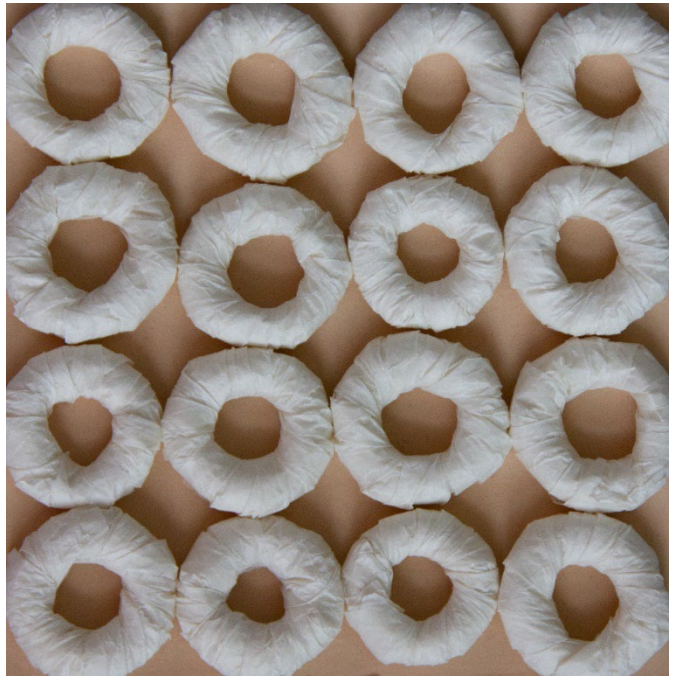
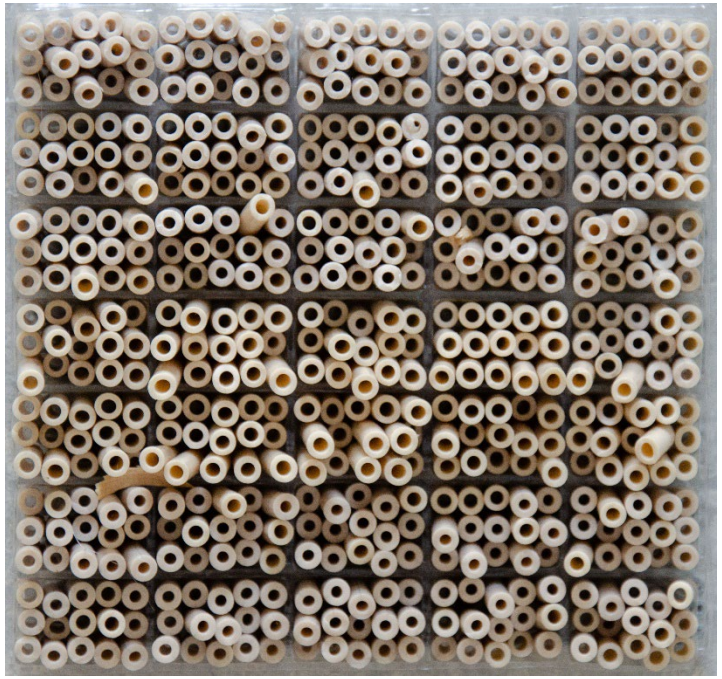

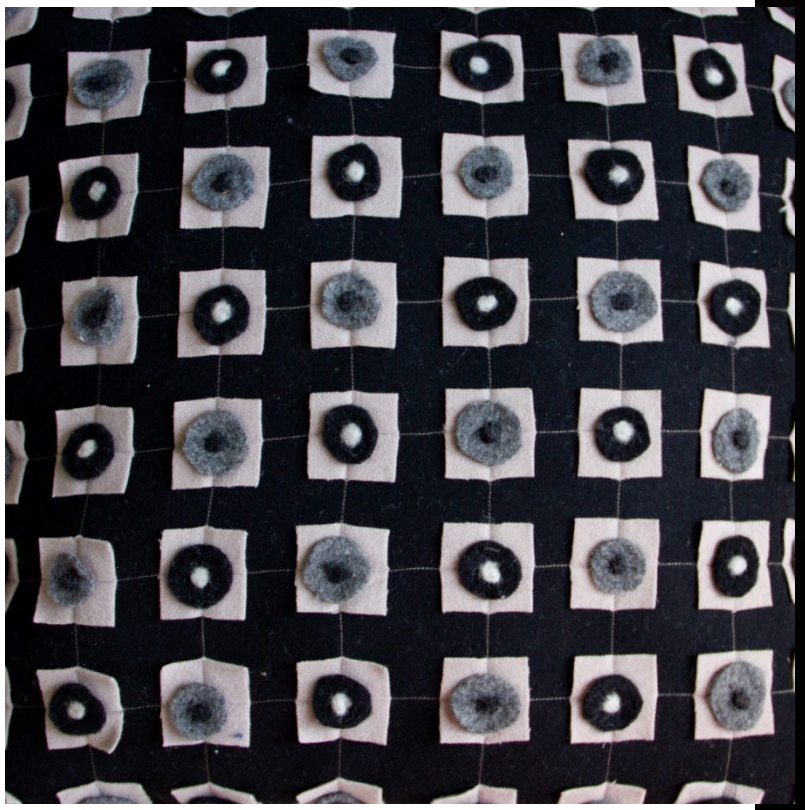

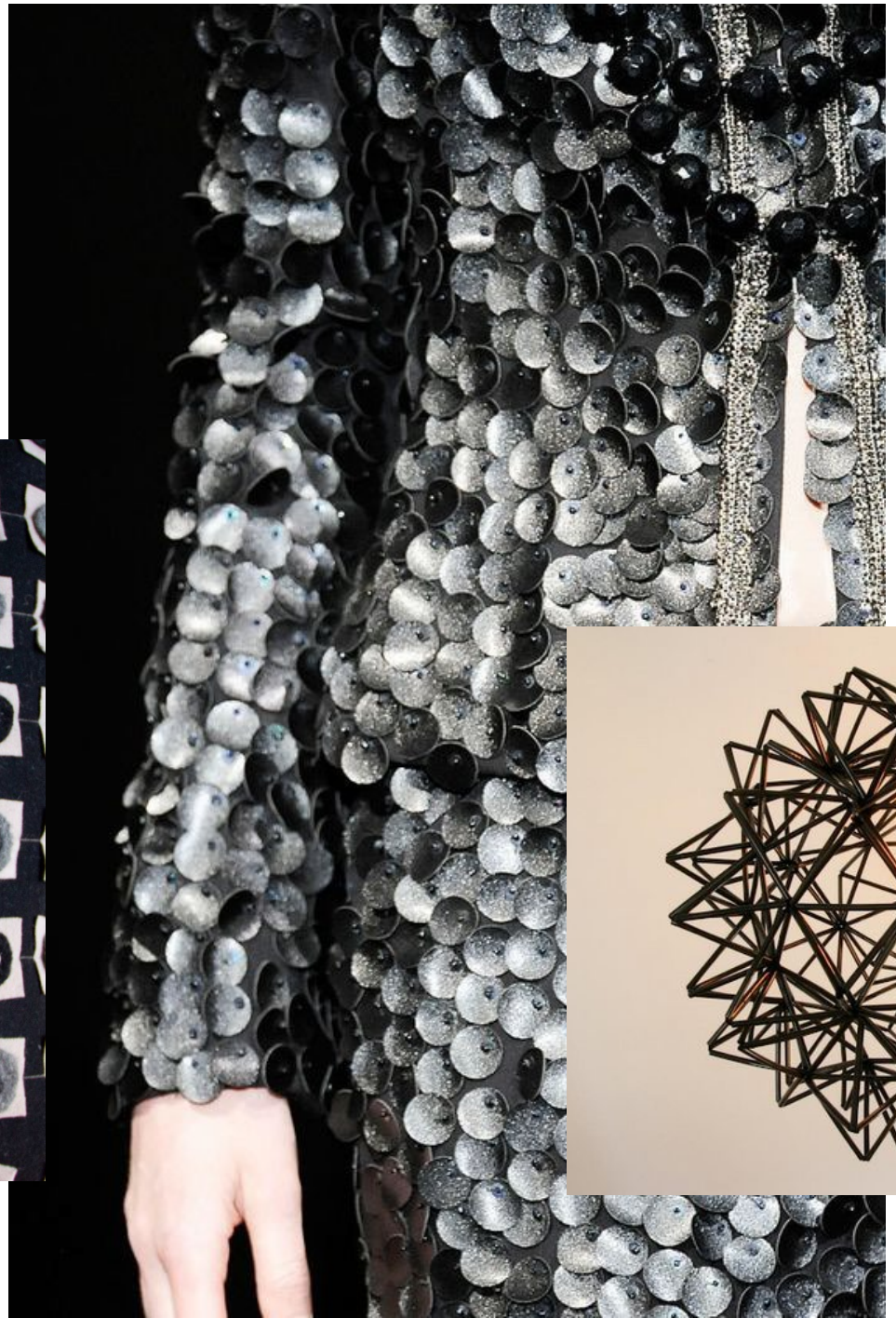

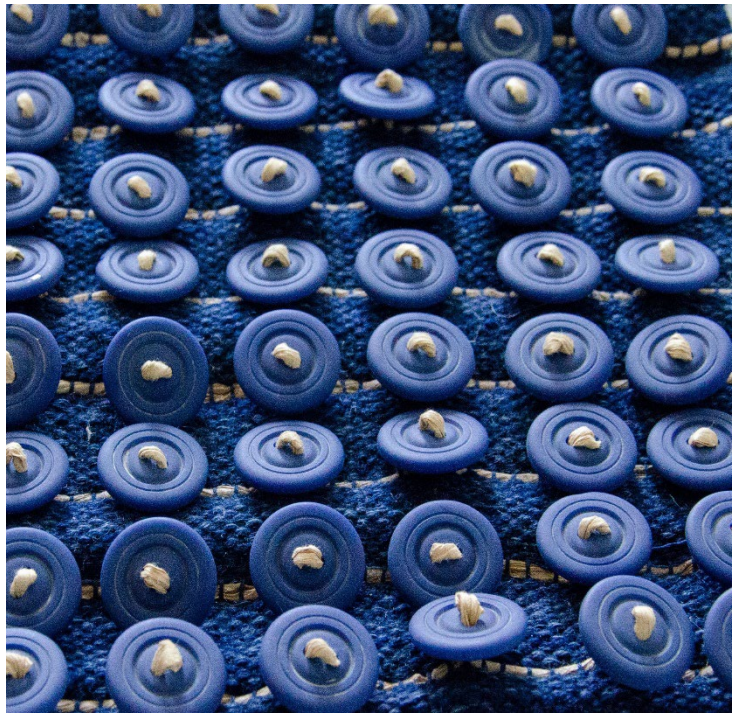

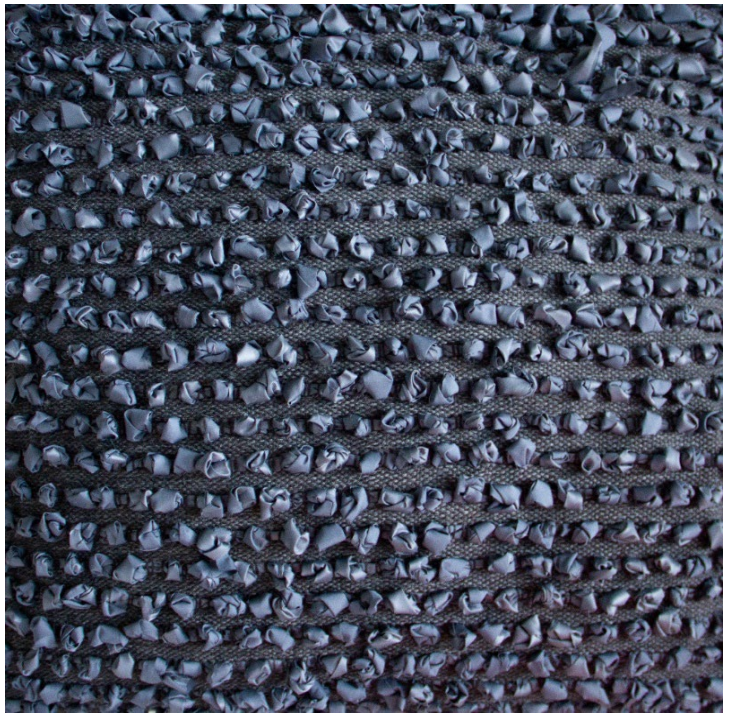

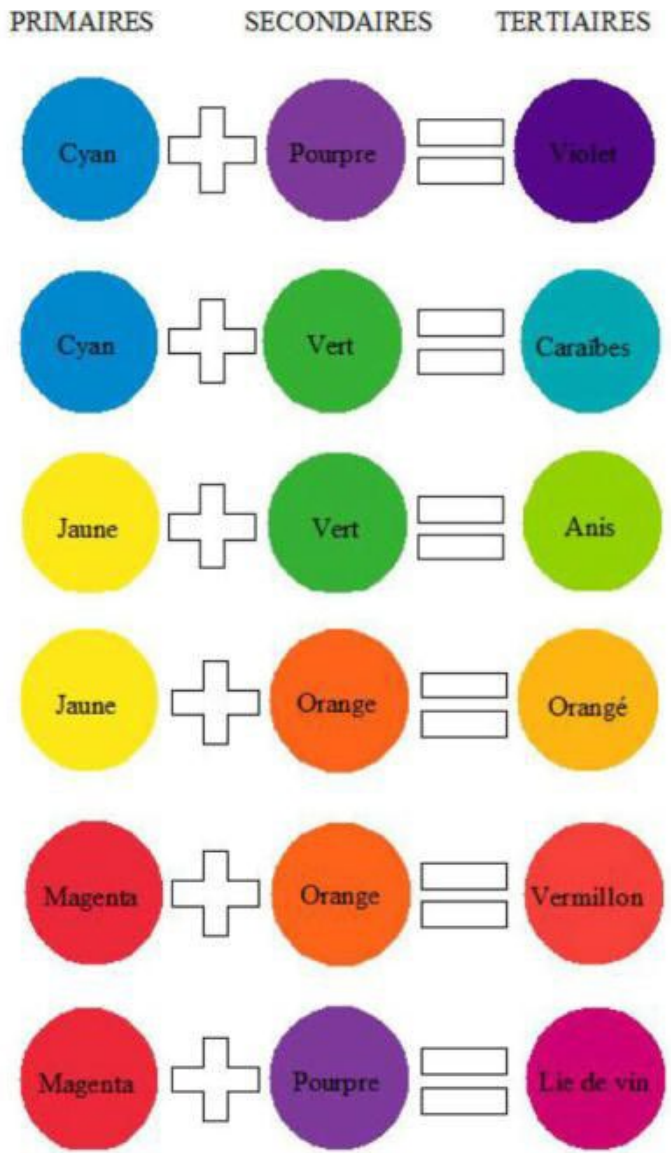

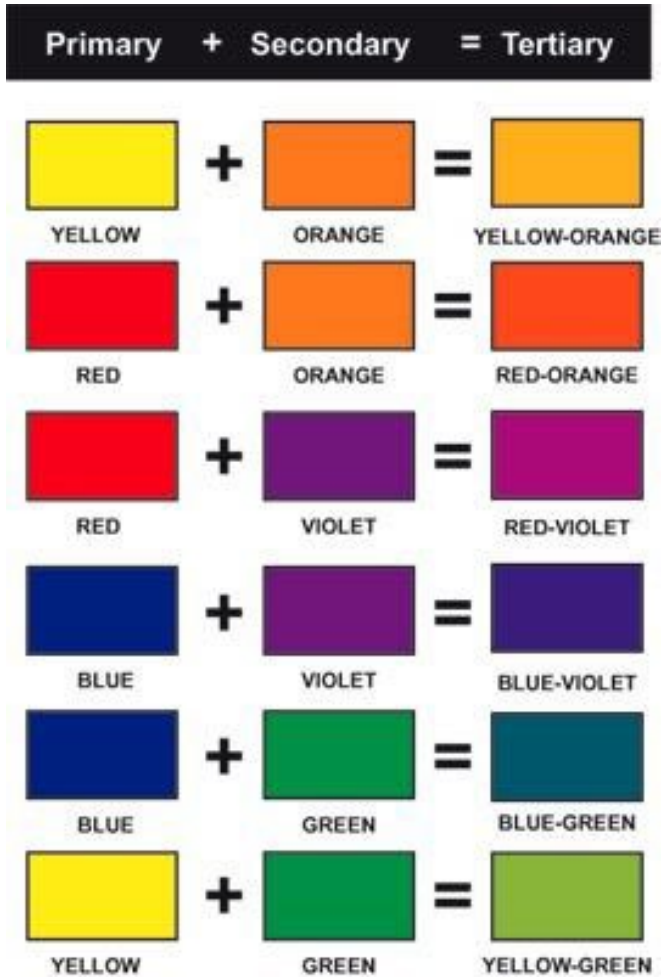
Krāsa

- **Krāsa** ir redzes sajūta, virsmas īpašība, viela.
- Termina **krāsa** nozīme saistās ar gaismas fiziku**.** Gaismas fizika jeb optika pēta krāsu būtību, to fizikālās īpašības, krāsu uztveri un citas ar krāsu saistītas problēmas. Tā ir pamats **krāsu teorijām** un **krāsu mācībām.**
- **Īzaks Ņūtons 17.gs atklāja, ka bezkrāsaino saules gaismu ar stikla prizmas palīdzību var sadalīt 7 krāsās – sarkanā, oranžā, dzeltenā, zaļā, gaišzilā, zilā un violetā.**
- Pateicoties šim atklājumam radās tāds jēdziens kā **krāsu spektrs jeb krāsu aplis.**

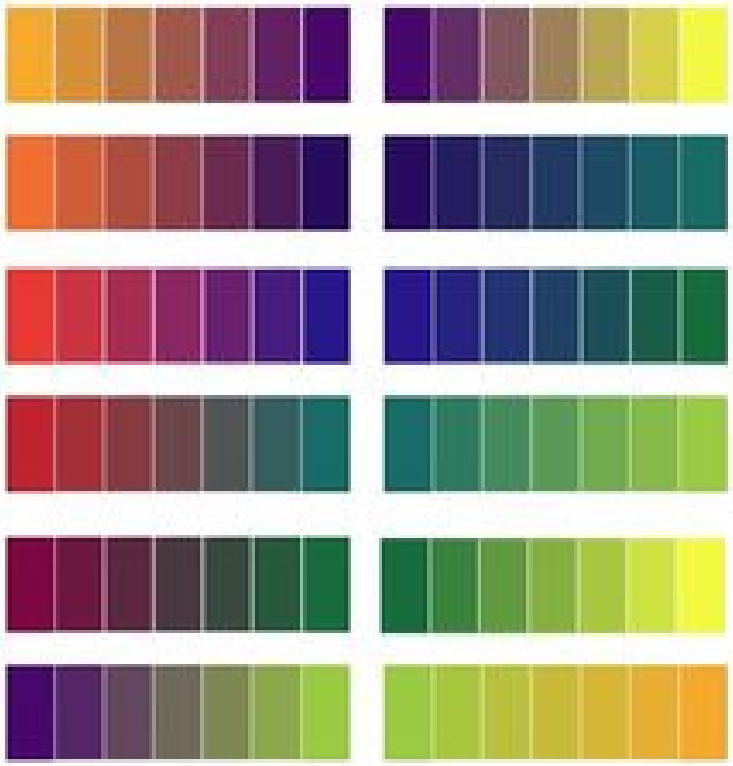
Krāsu aplis

PRIMAIRES
SECONDAIRES
TERTIAIRES
Cyan
Pourpre
Violet
Cyan
Vert
Caraïbes
Jaune
Vert
Anis
Jaune
Orange
Orangé
Magenta
Orange
Vermillon
Magenta
Pourpre
Lie de vin

Primary + Secondary = Tertiary
YELLOW + ORANGE = YELLOW-ORANGE
RED + ORANGE = RED-ORANGE
RED + VIOLET = RED-VIOLET
BLUE + VIOLET = BLUE-VIOLET
BLUE + GREEN = BLUE-GREEN
YELLOW + GREEN = YELLOW-GREEN

ARMONÍA ADYACENTES

ARMONÍA EN TRIADAS

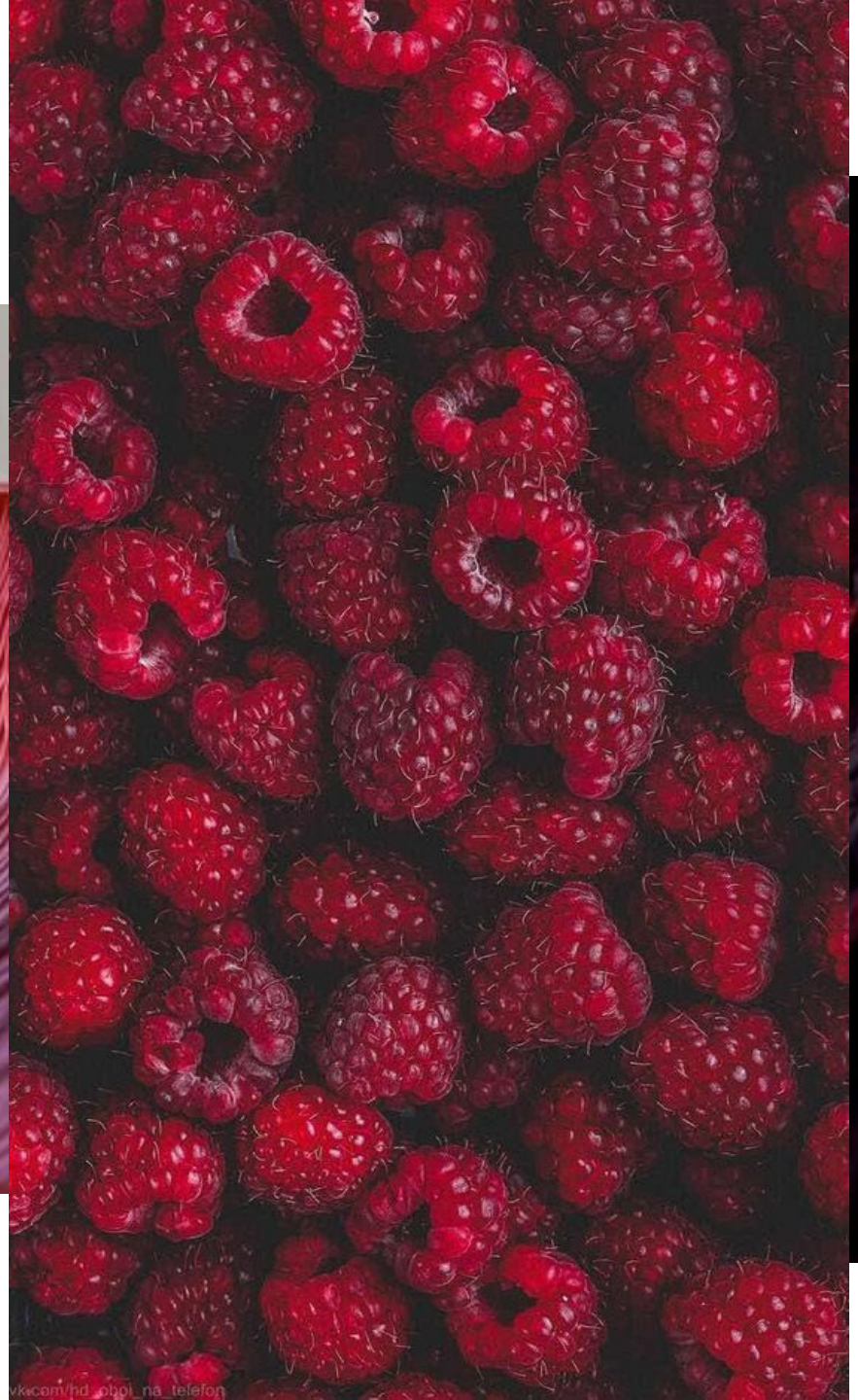

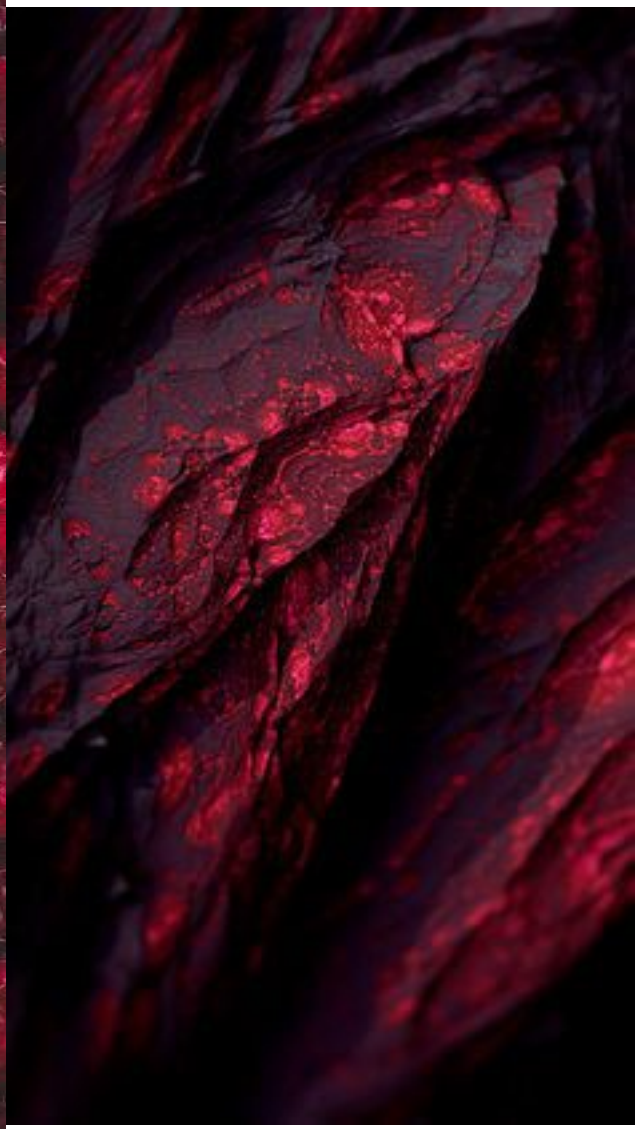

vk.com/hd_oboi_na_telefon

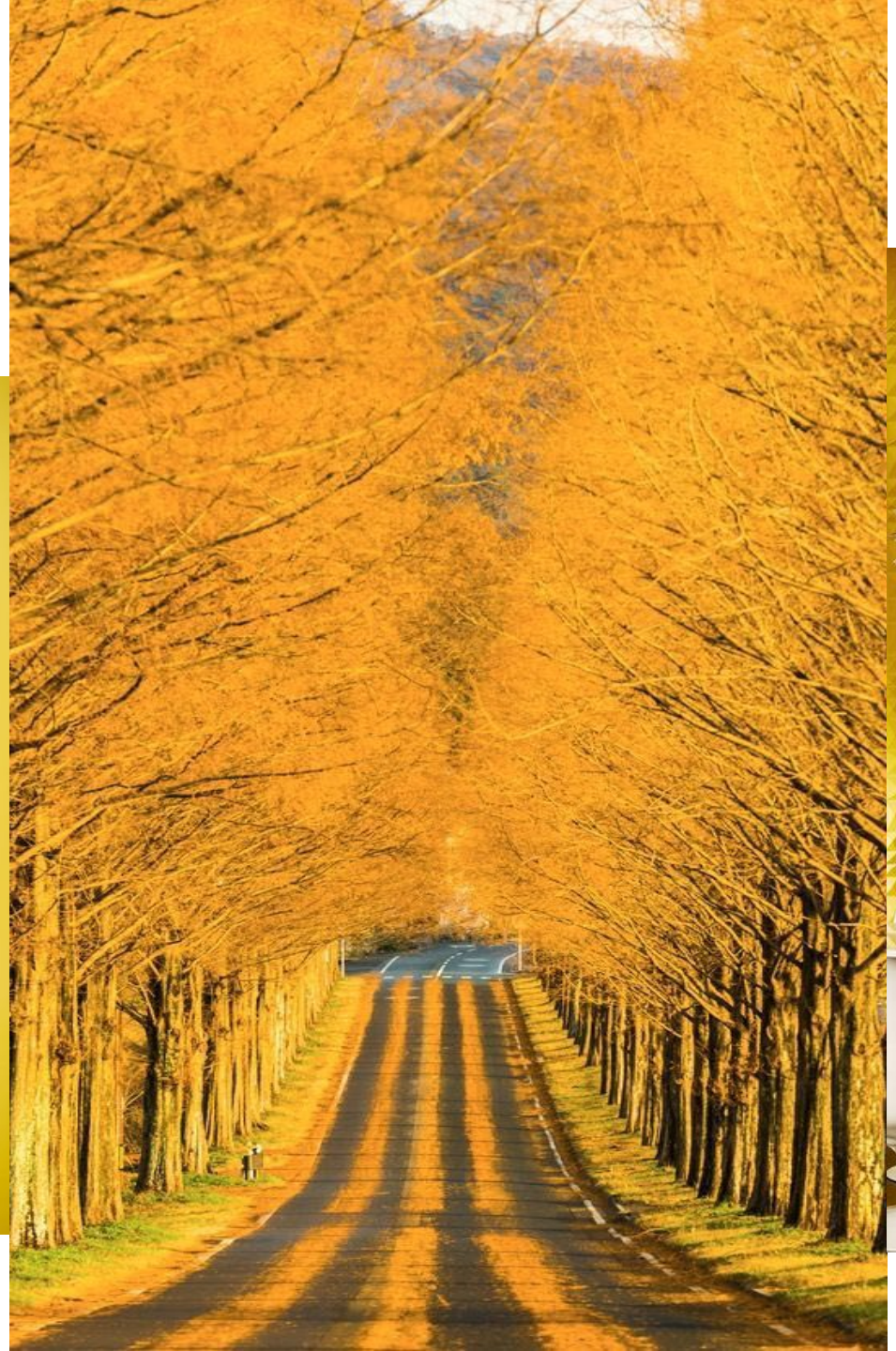

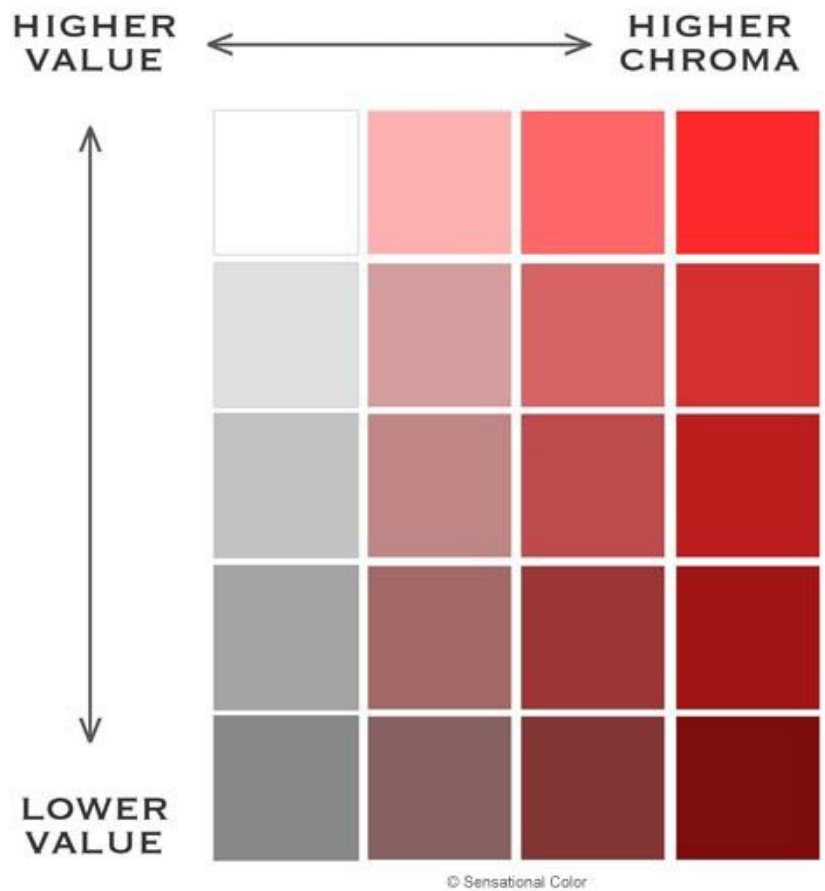

35

Ahromātiskās un monohromās krāsas

- **Ahromātiskās** krāsas ir balta, pelēka un melna

- **Monohromās** krāsas ir vienas krāsas sajaukums ar balto, melno vai pelēko, tādējādi veidojot;
- **gaišinātās,**
- **neitrālās,**
- **tumšinātās** krāsas toņus.

HIGHER VALUE
HIGHER CHROMA
LOWER VALUE
© Sensational Color

Pure hue
Tints
Mixed with white
Shades
Mixed with black
Tones
Mixed with gray

Monohromās krāsu gammas izmantošana tekstilizstrādājumos

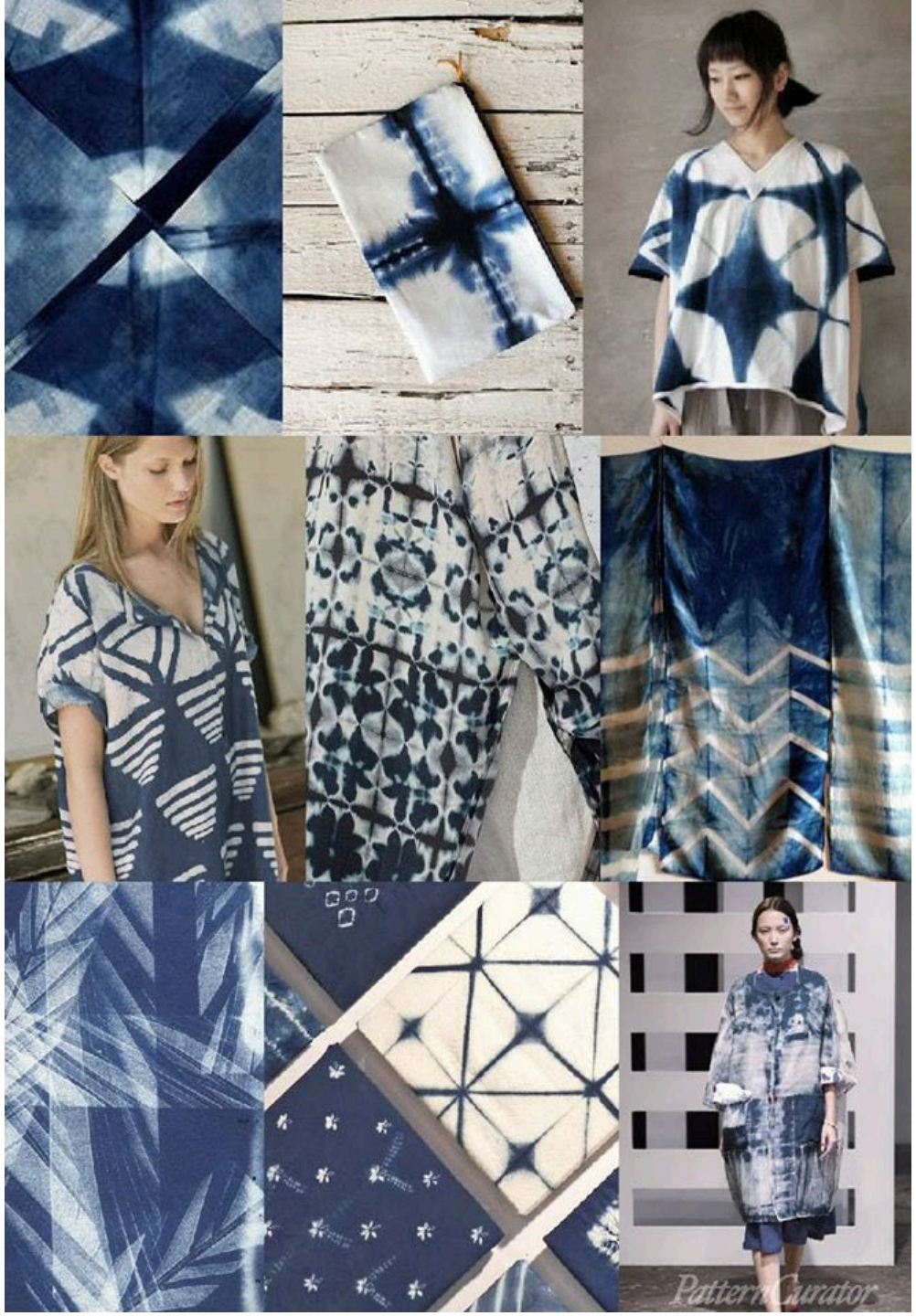

PatternCurator

Kontrastējošās krāsu gammas izmantošana tekstilizstrādājumos

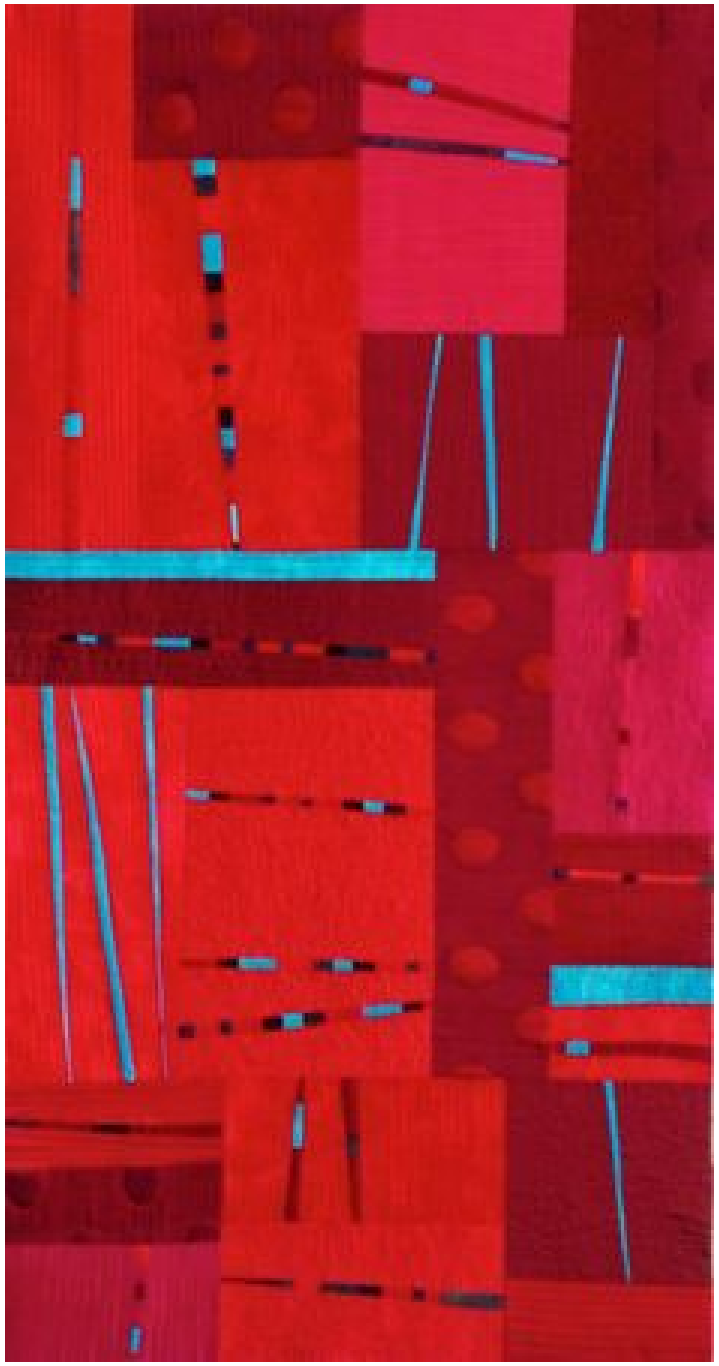

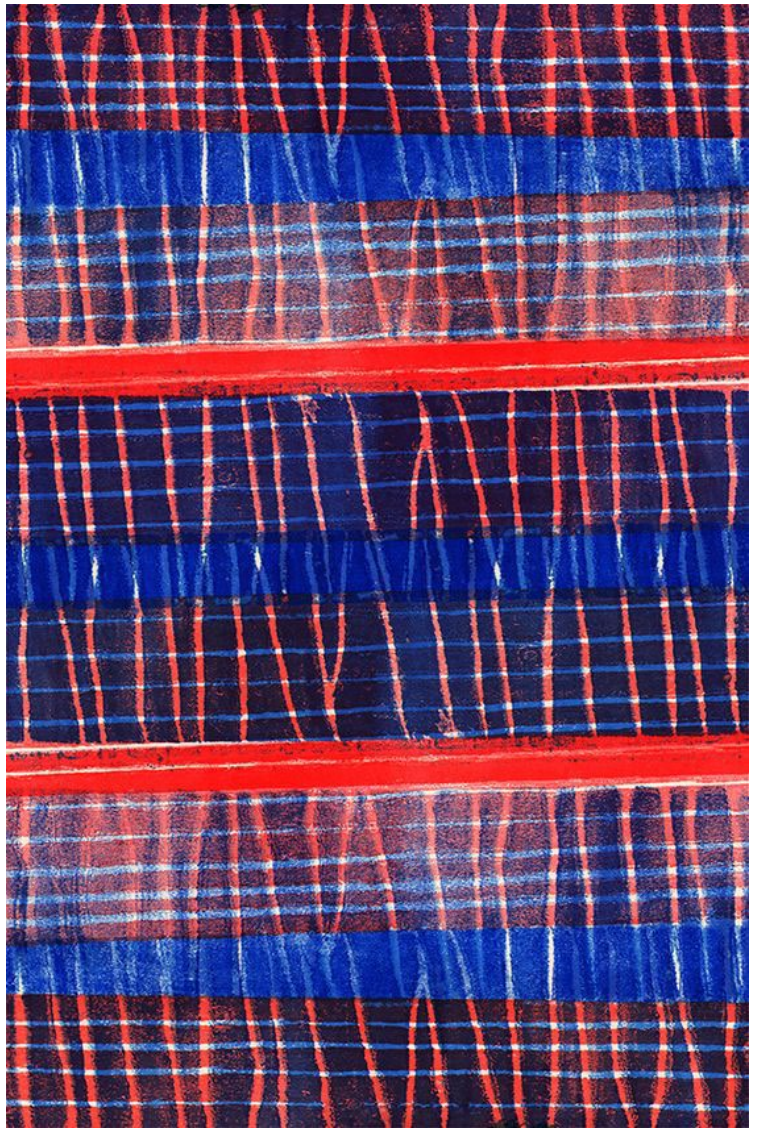

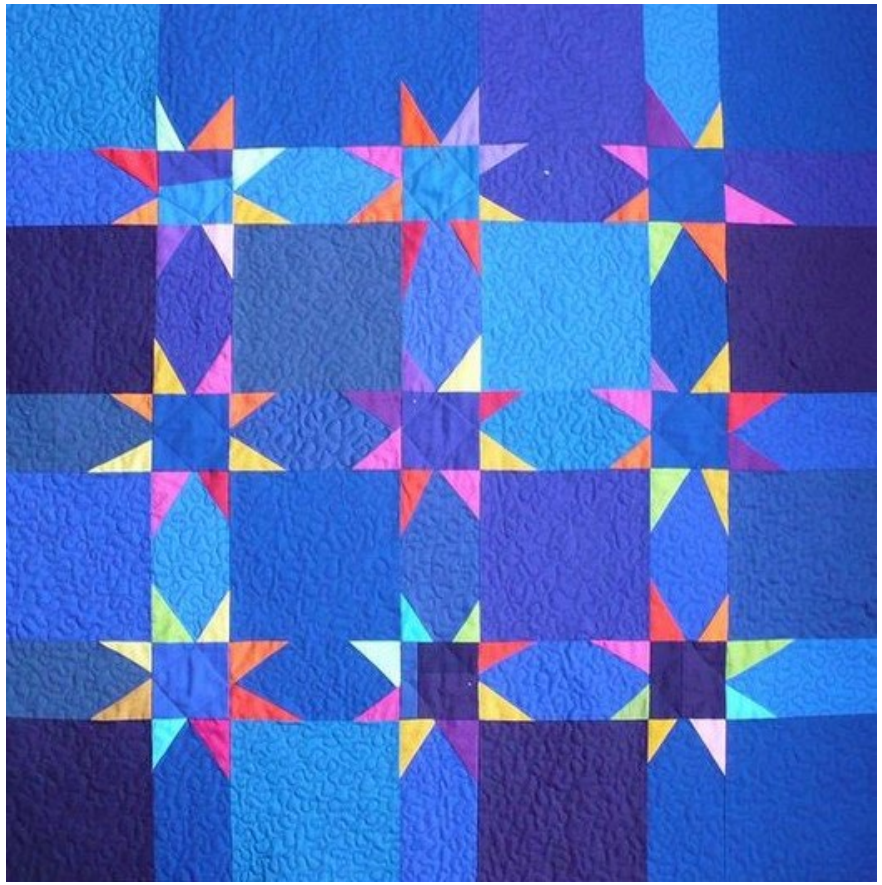

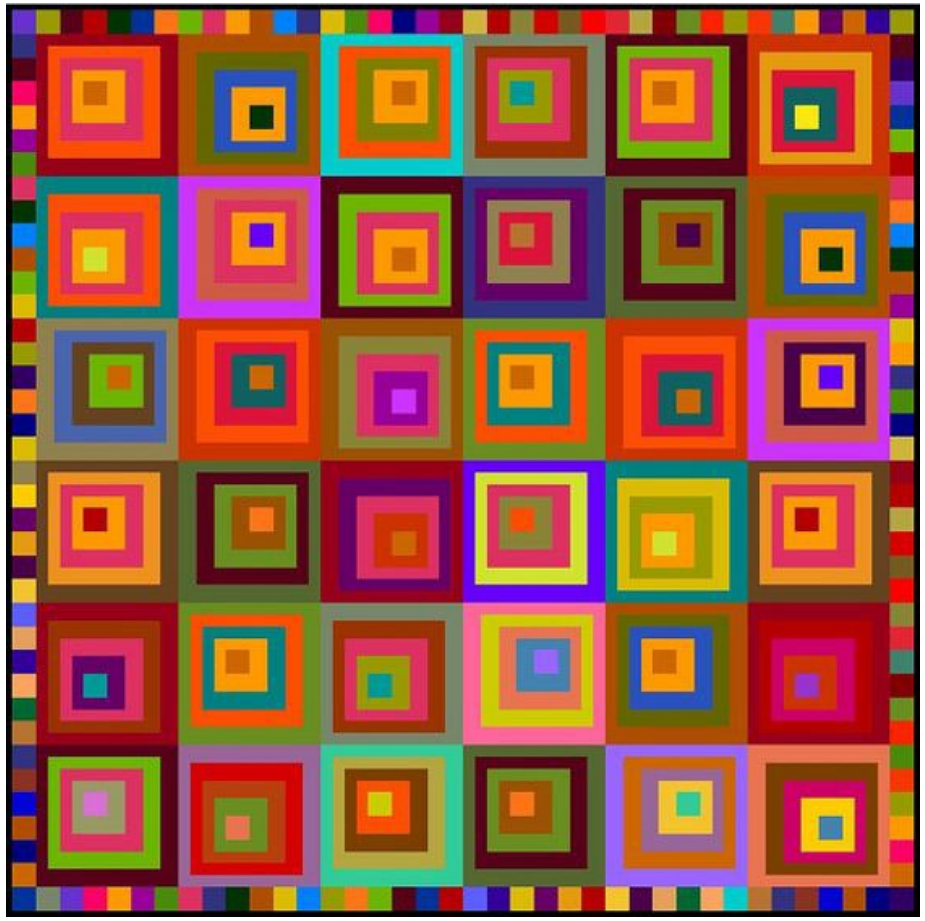

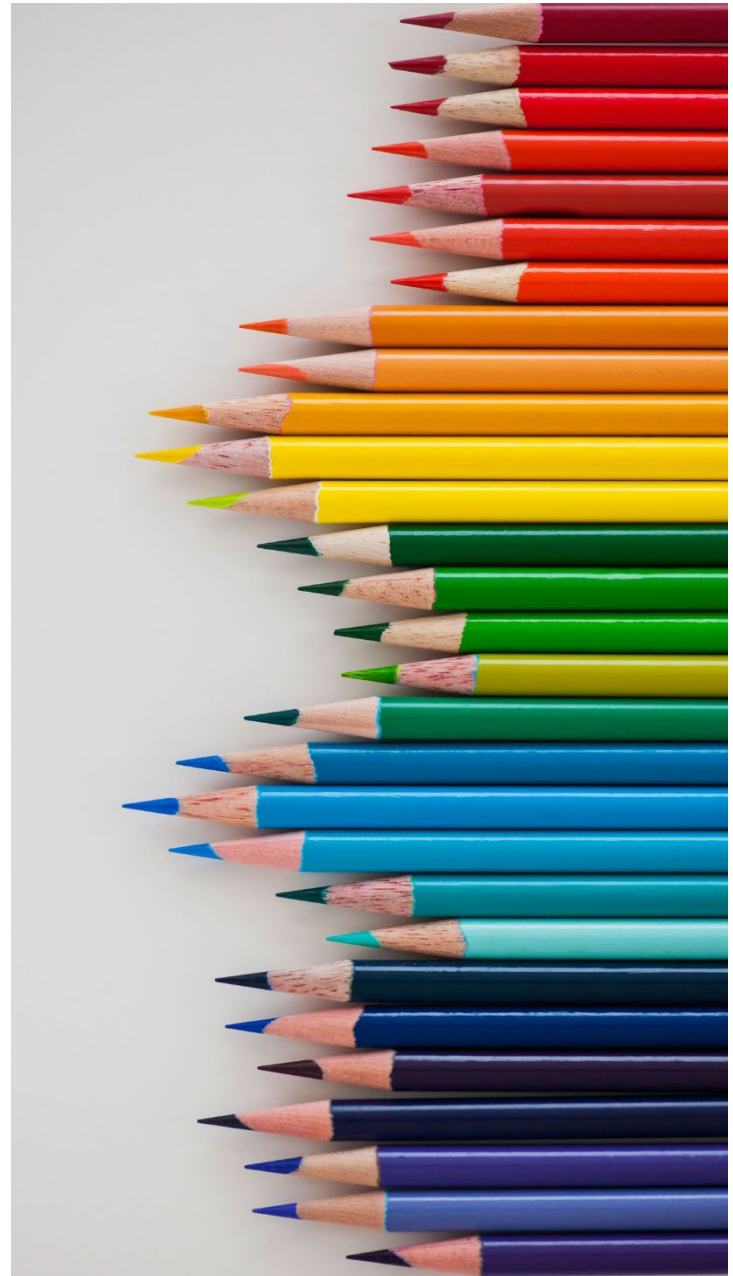

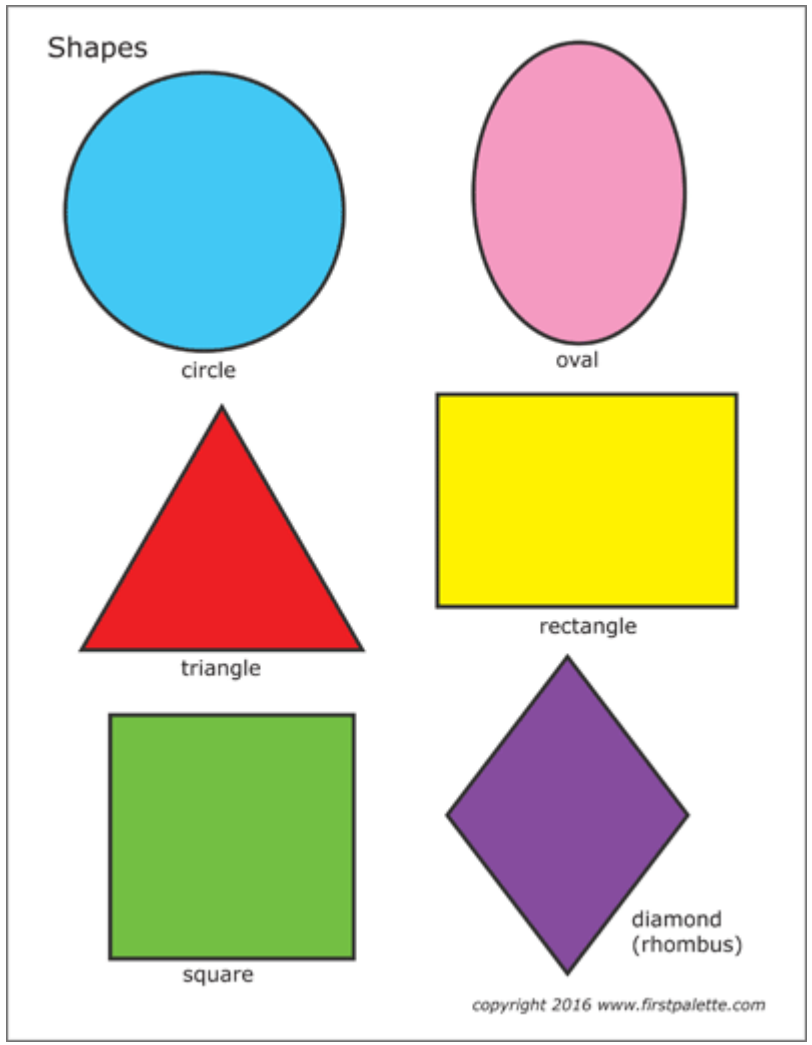
Forma

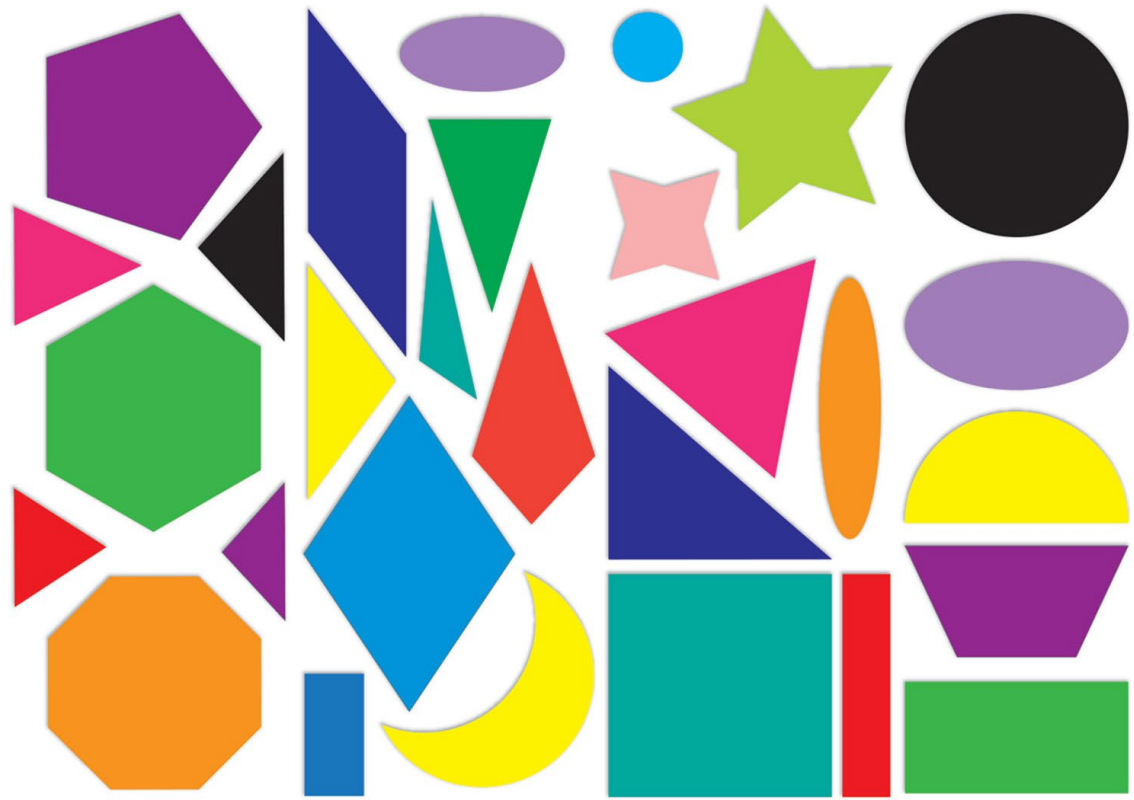
- **Forma** - ārējais veids, apveids, veidols, figūra.

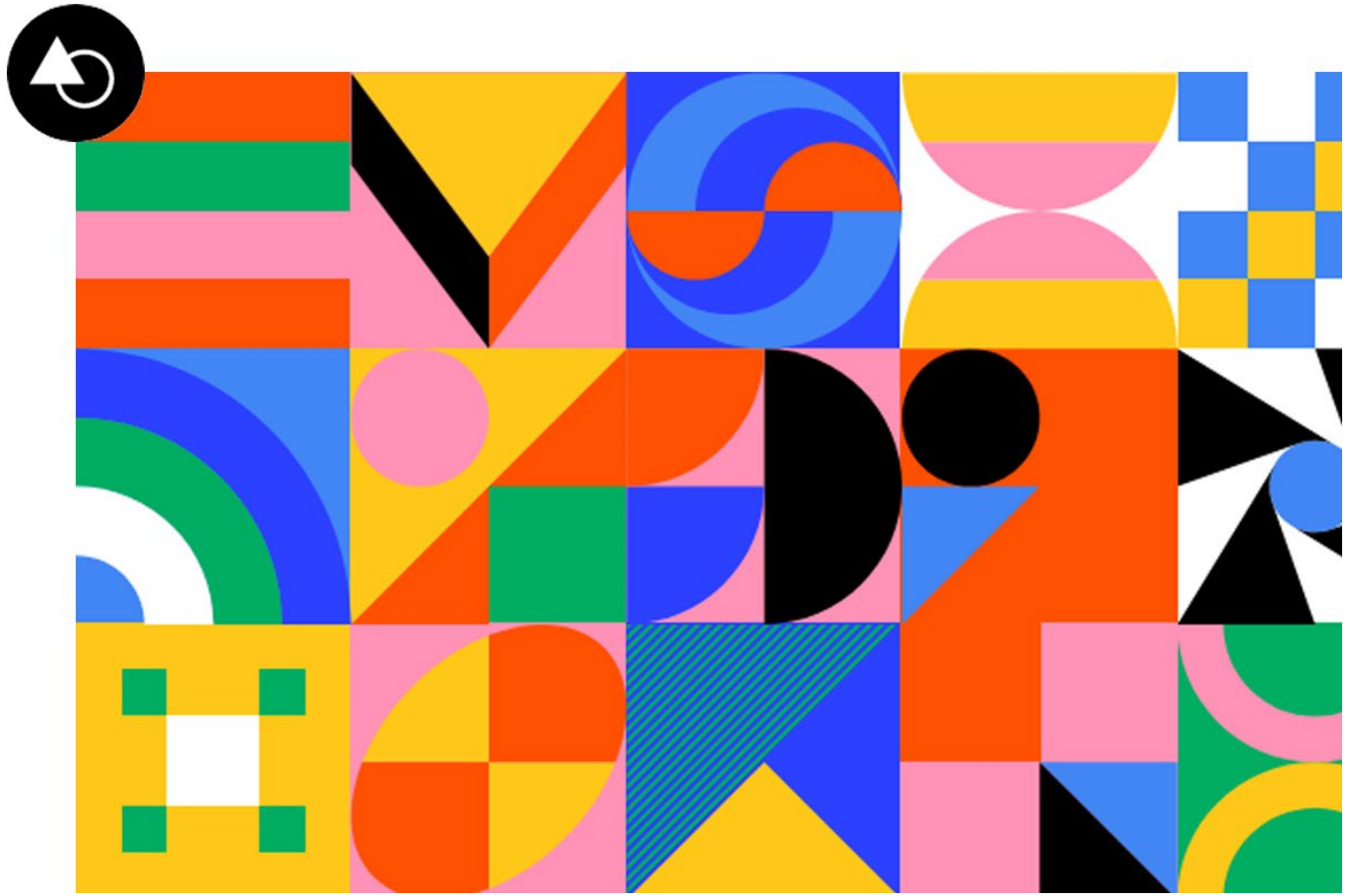
- **Forma** kā kompozīcijas elements saistās ar matērijas un formas, kā arī satura un formas kategorijām. Ar terminu «forma» var apzīmēt ļoti būtisku vizuālo pazīmi, ko ir radījusi daba vai cilvēks. **Forma** ir visnozīmīgākais reālā pasaules objektu redzamas izpausmes veids.

- **Figūra** - punktu vai līniju kopums plaknē, piemēram, aplis vai četrstūris;

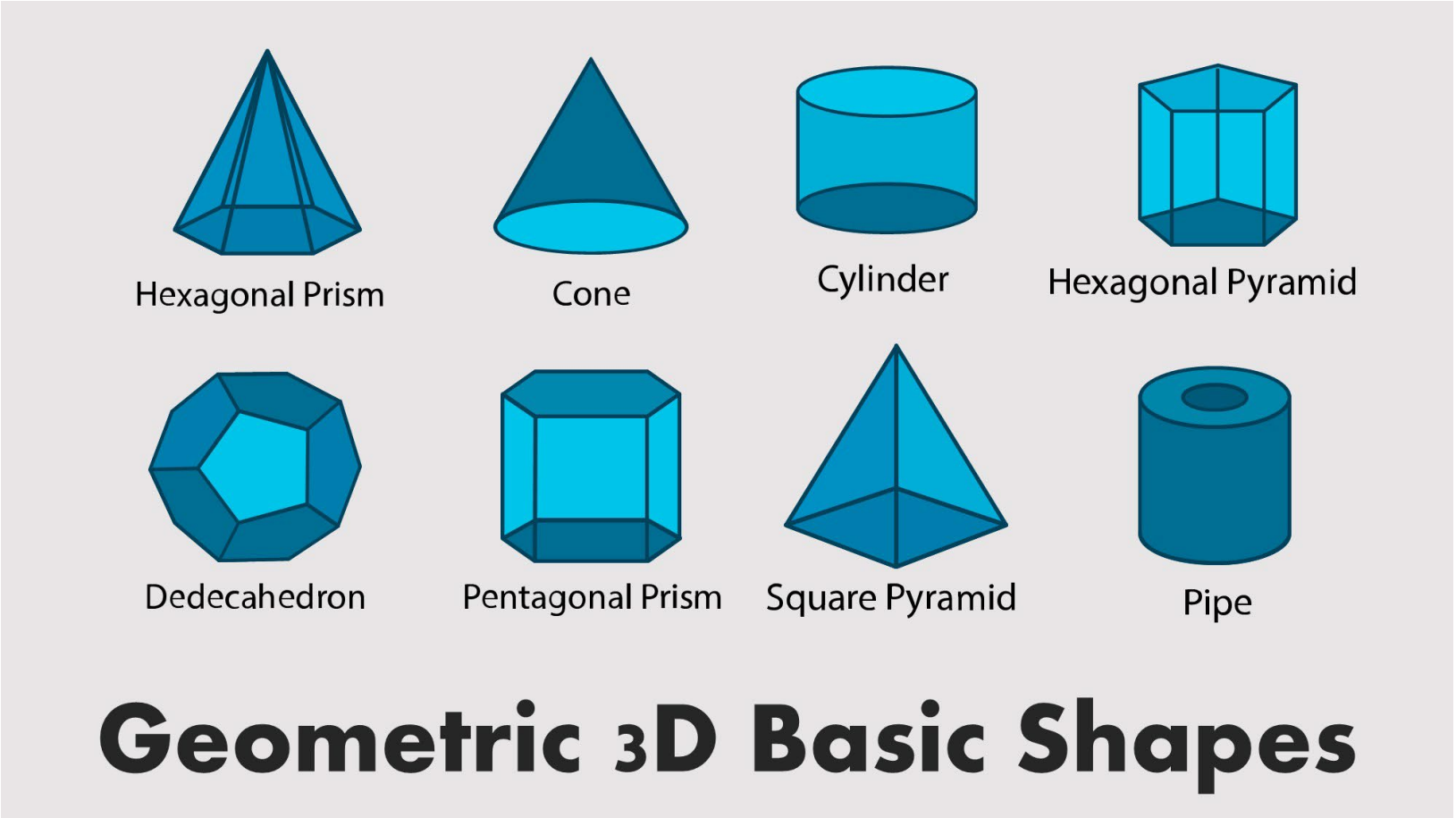
  - punktu, līniju vai virsmu kopums telpā, piemēram lode vai kubs.

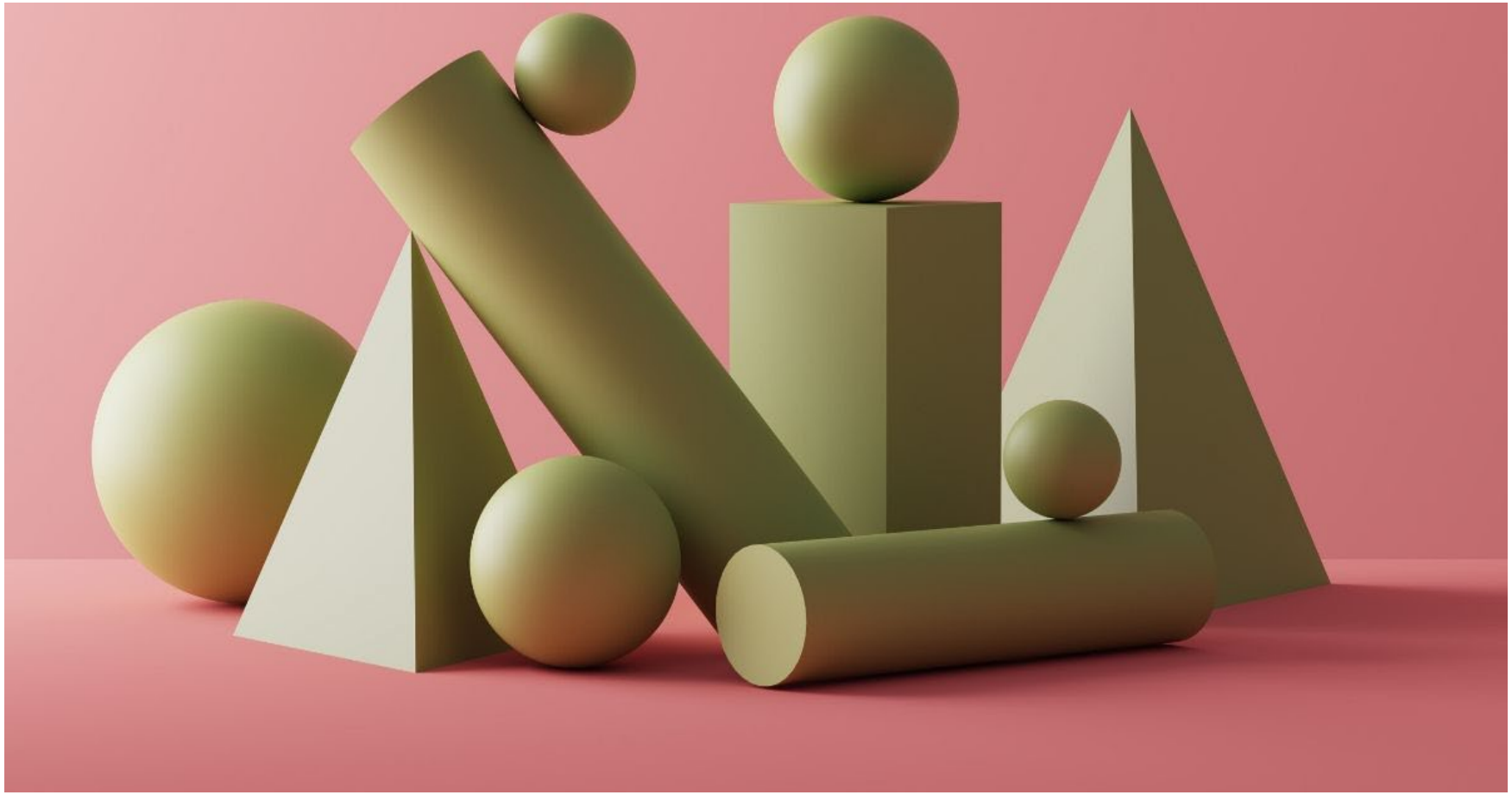

Shapes
circle
oval
triangle
rectangle
square
diamond
(rhombus)
copyright 2016 www.firstpalette.com

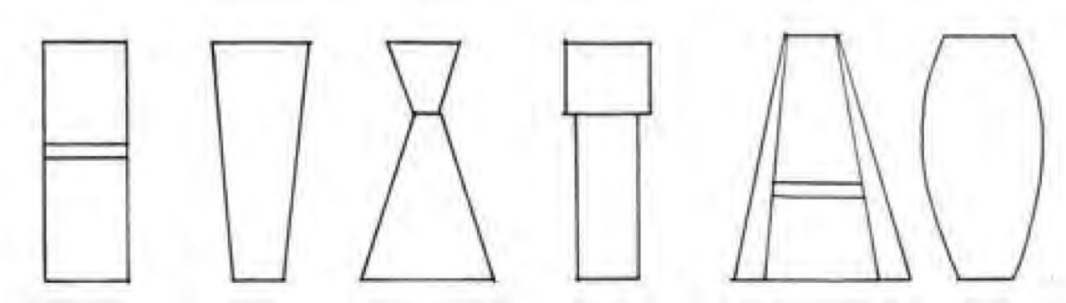

Pamatformas

1 Forma H

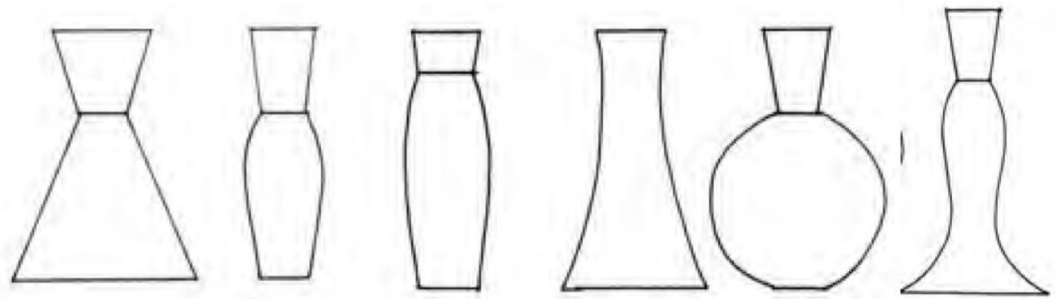
2 Cono rovesciato

3 clessidra

4 Colonna

5 trapezio

6 botte

7 redingote

8 anfora

9 impero

10 svasato

11 palloncino

12 sirena

Trauki

(C) BODIE and FOU Photography: François Kong. Styling: Karine K

Lampas

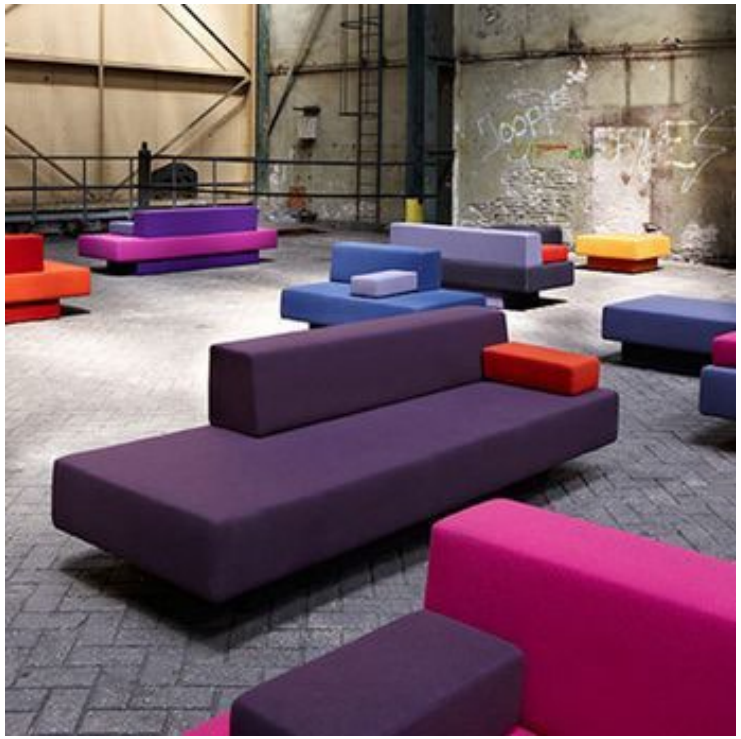

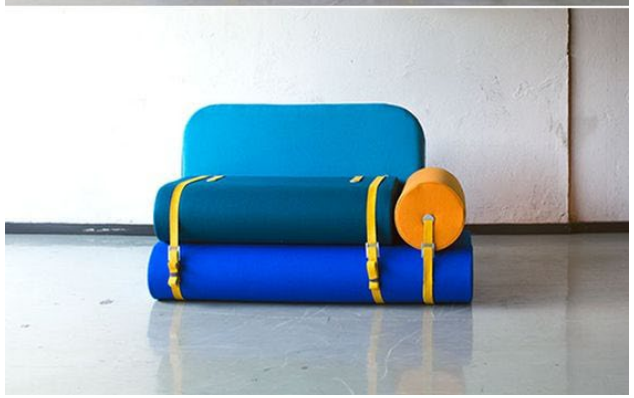

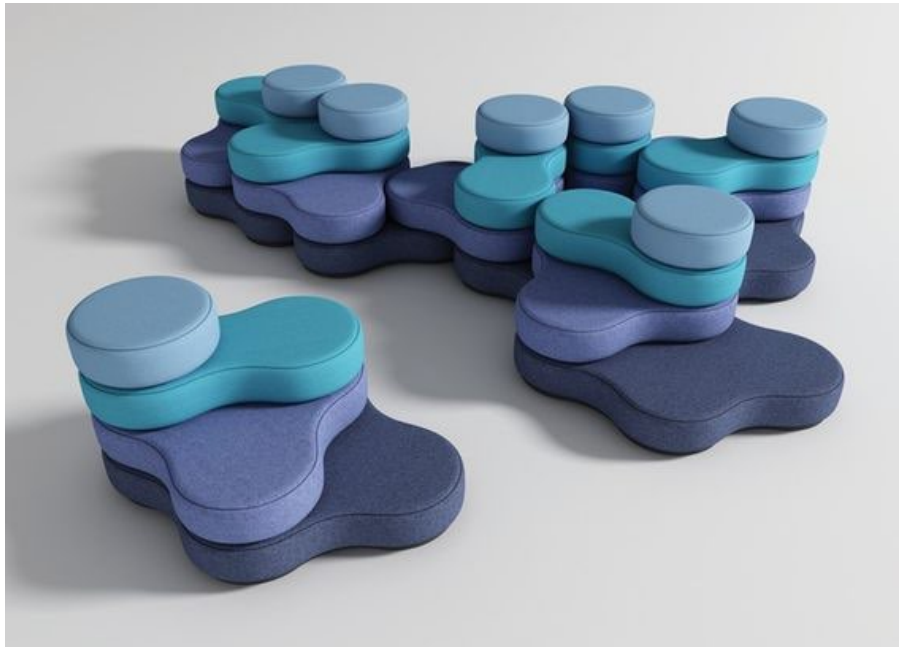
Mēbeles un interjera objekti

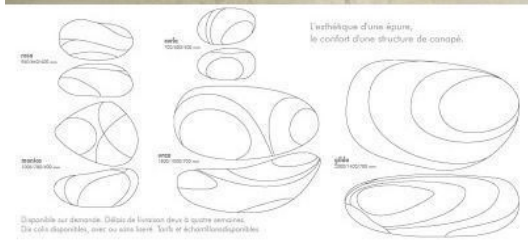

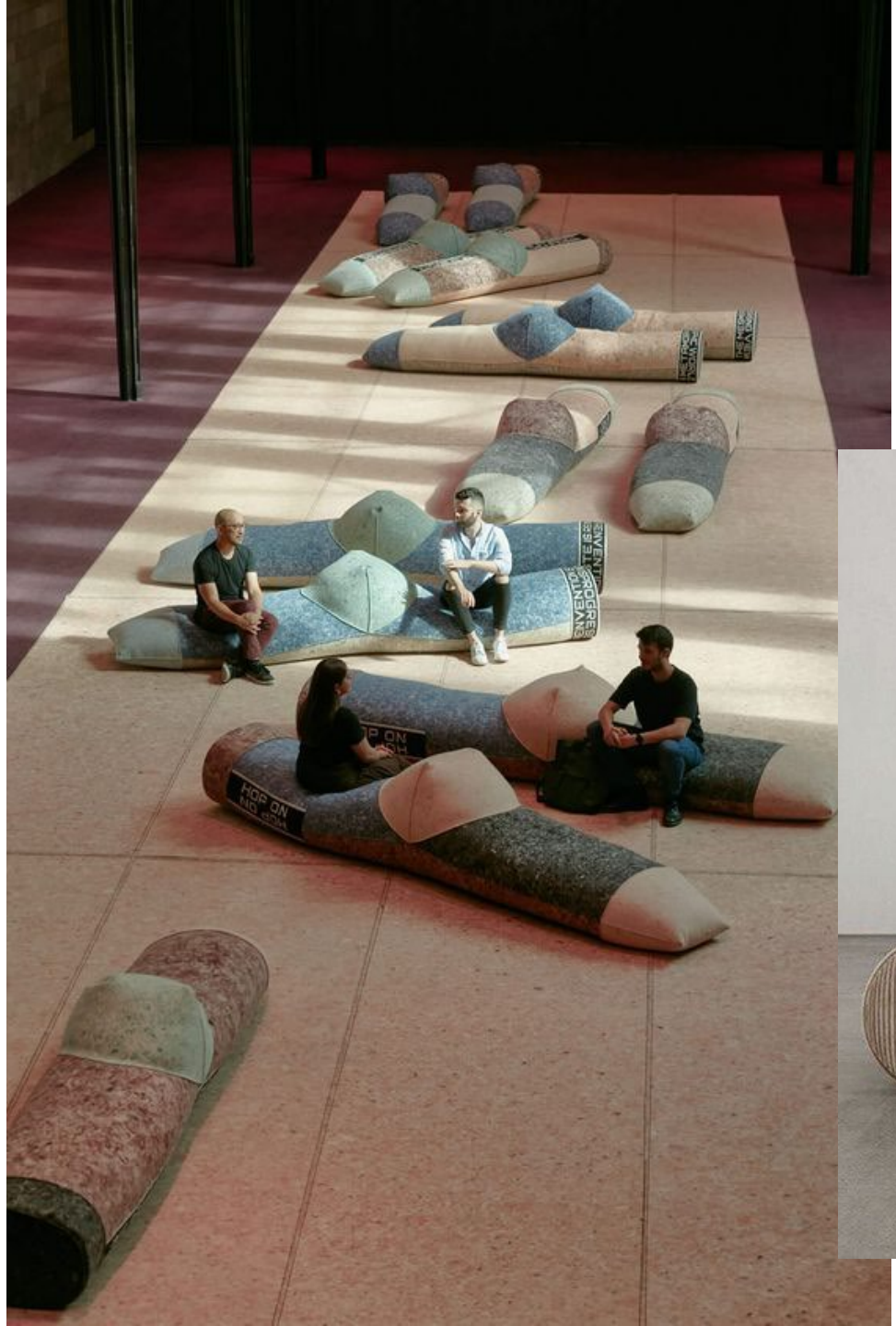

L'esthétique d'une épure,
le confort d'une structure de canapé.
Disponible sur demande. Délais de livraison deux à quatre semaines.
Six coloris disponibles, avec ou sans bord. Tarifs et échantillons disponibles

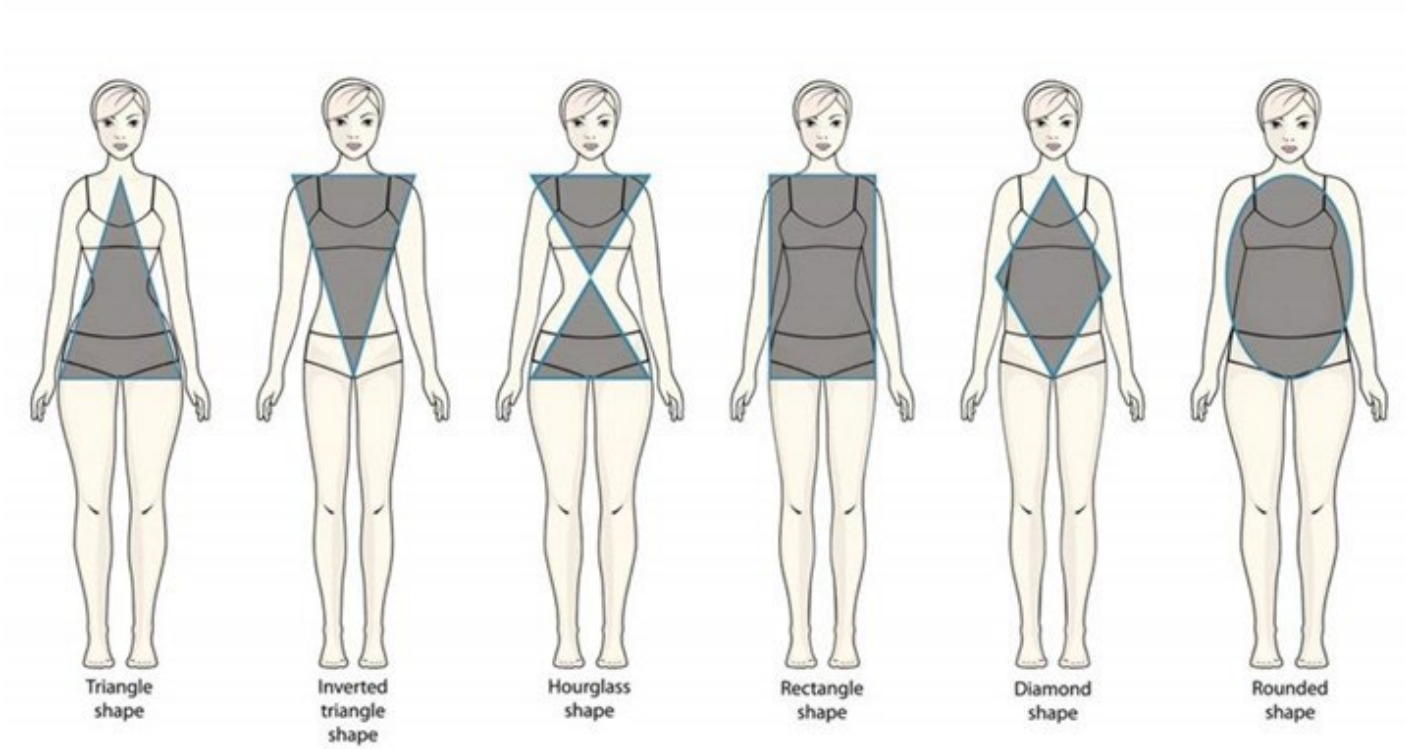

Mode

Triangle shape
Inverted triangle shape
Hourglass shape
Rectangle shape
Diamond shape
Rounded shape

HAEUN JUN

EAUN JUN

HAEUN JUN

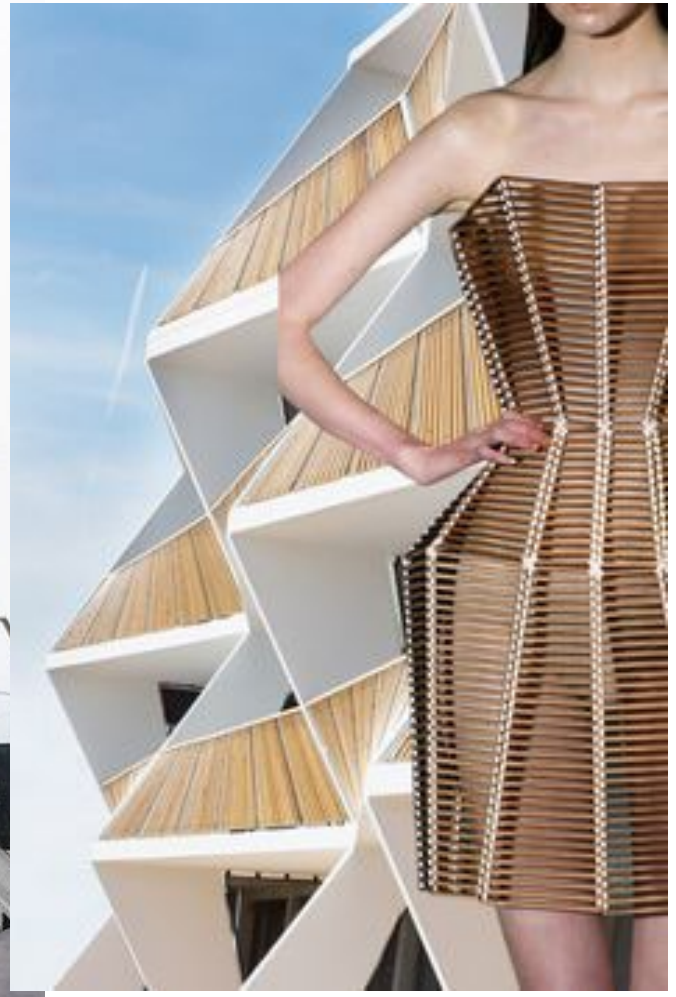

LUCY BAXTER

HAEUN JUN

SHUXIN CUAN

Aksesuāri

STELLA McCARTNEY

HAND MADE IN WARSAW

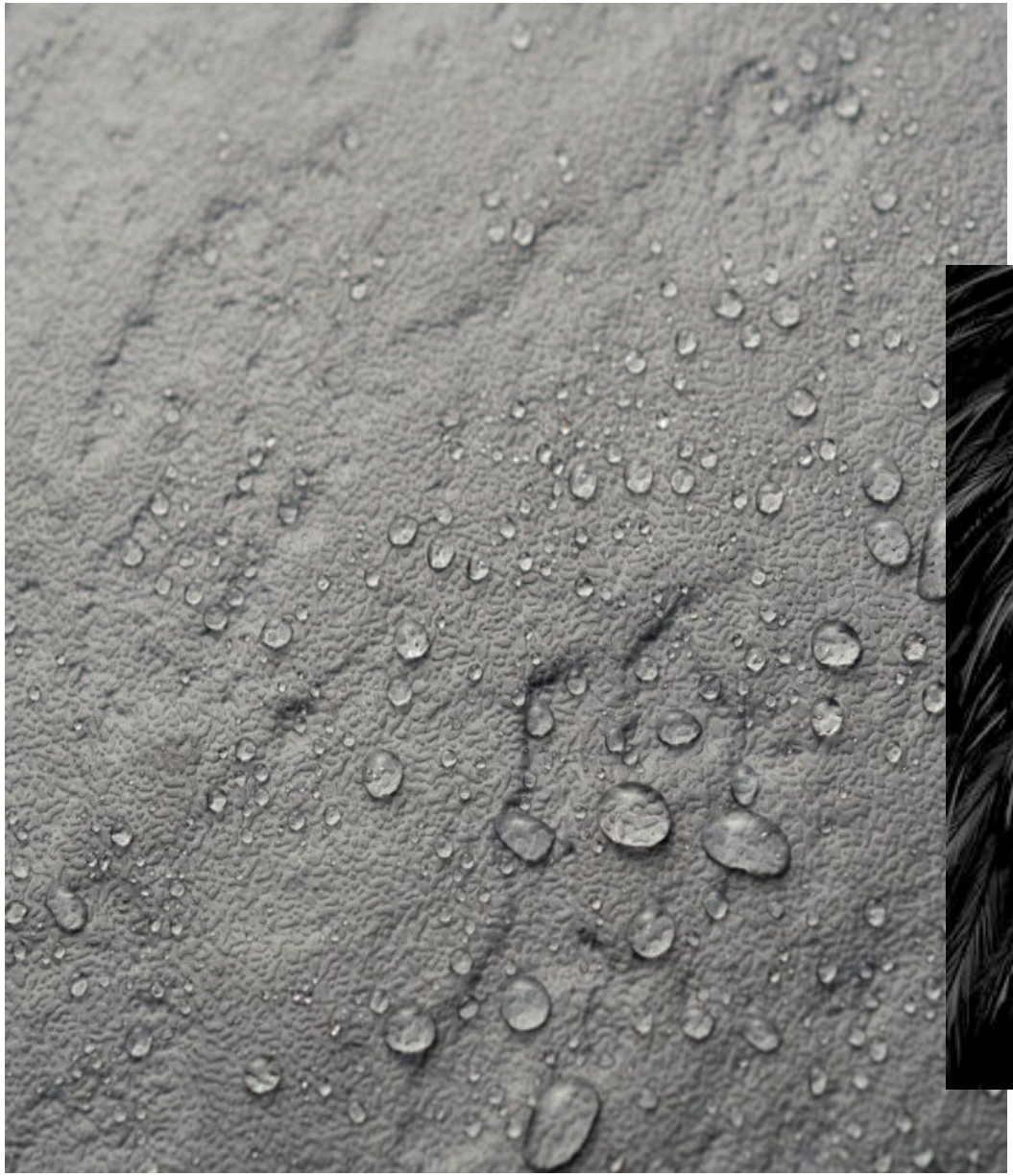

Faktūra un tekstūra

- **Faktūra** — virsmas raksturīpašība:
- Gludums, raupjums, reljefs, ko cilvēks var sajust ar taustes palīdzību. Faktūras īpašībām ir konkrētas kompozīcijas funkcijas.
- Faktūru plaši pielieto tēlnieki, arhitekti un dizaineri.
- **Tekstūra** — virsmas redzamais attēls (kokam, smiltīm, akmenim, metālam u.c.), kas dod priekštatu vai ilūziju par materiāla faktūru.
- Tekstūrai piemīt neierobežota daudzveidība, daudzās situācijās tieši tā veido mākslas darba estētisko īpatnību.

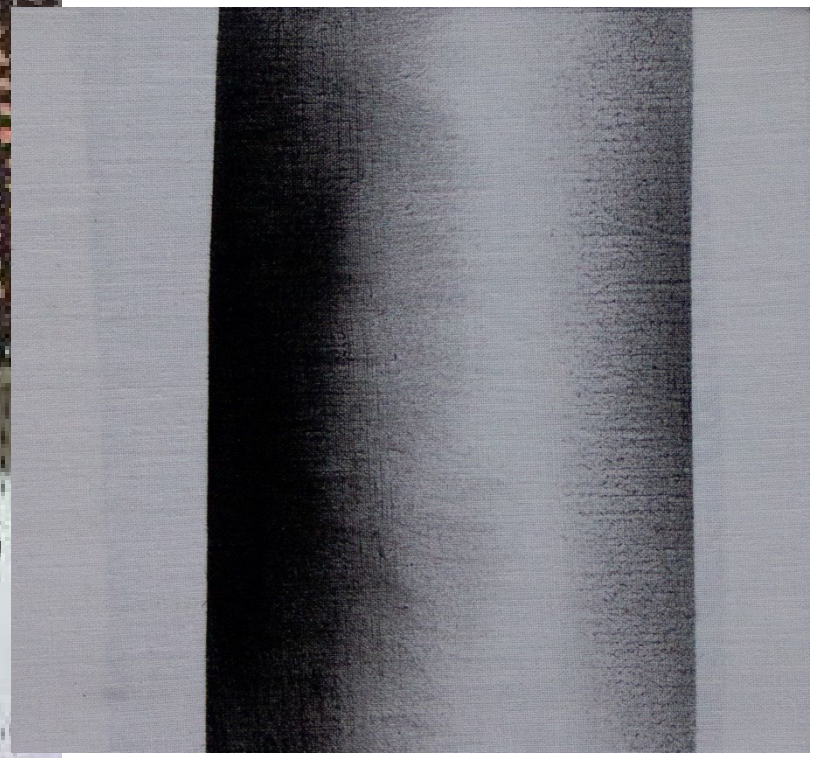

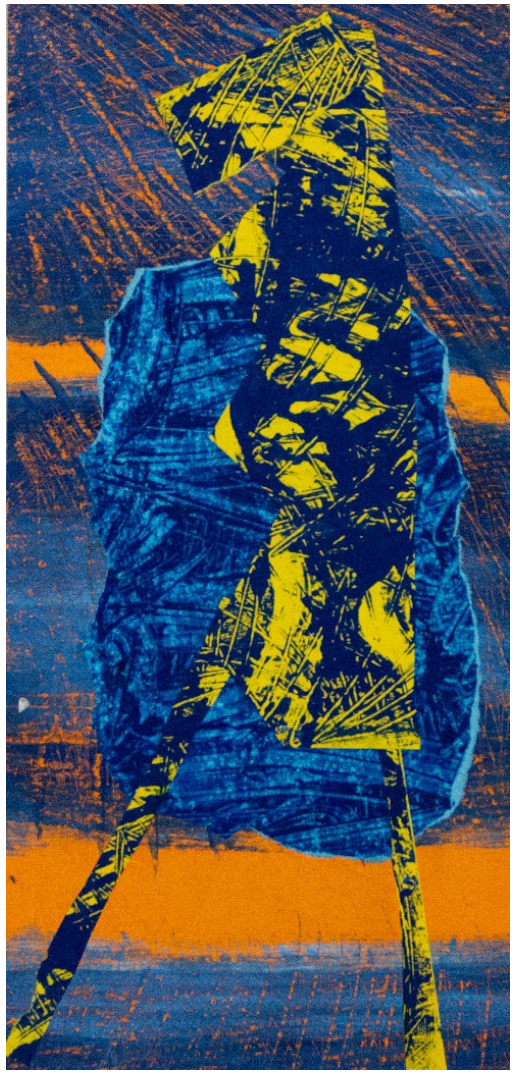
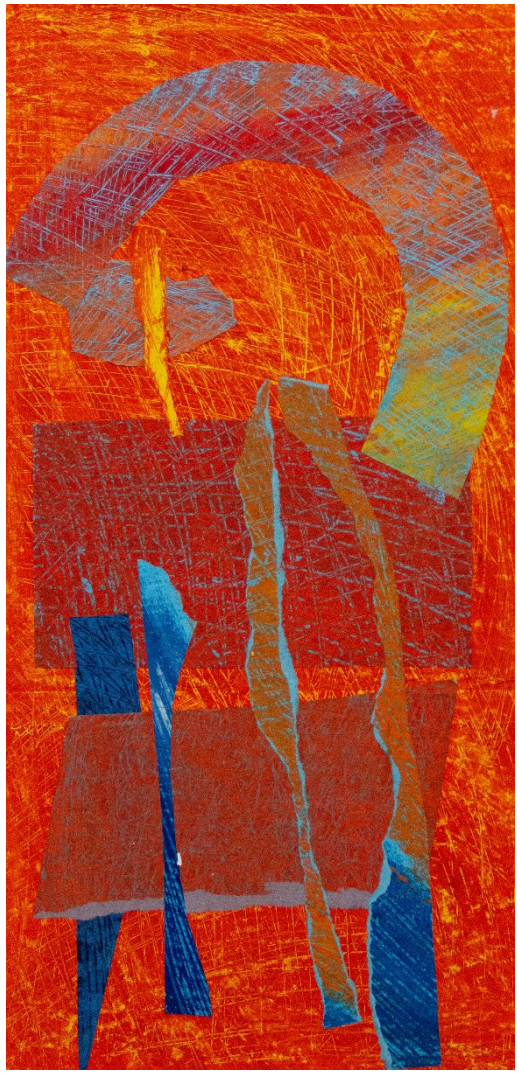

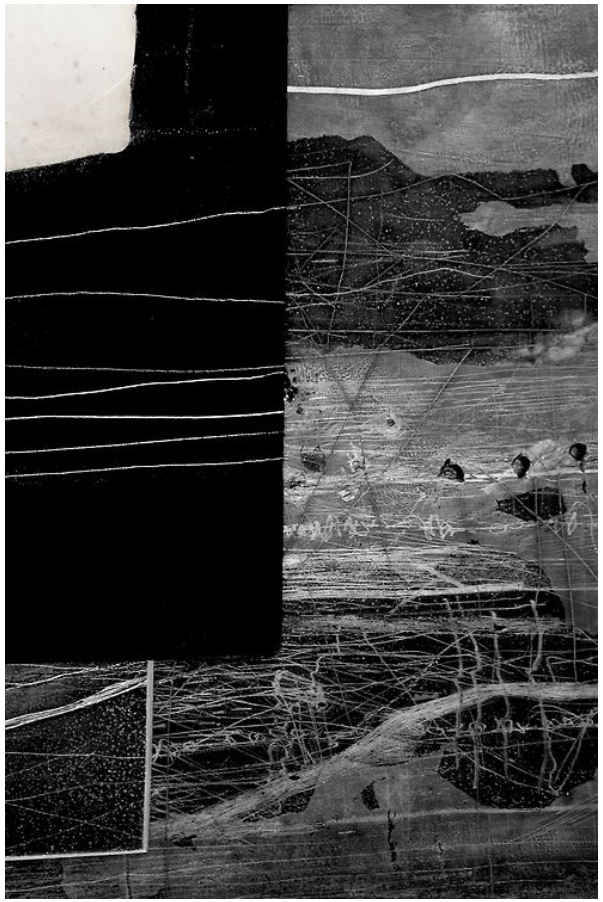

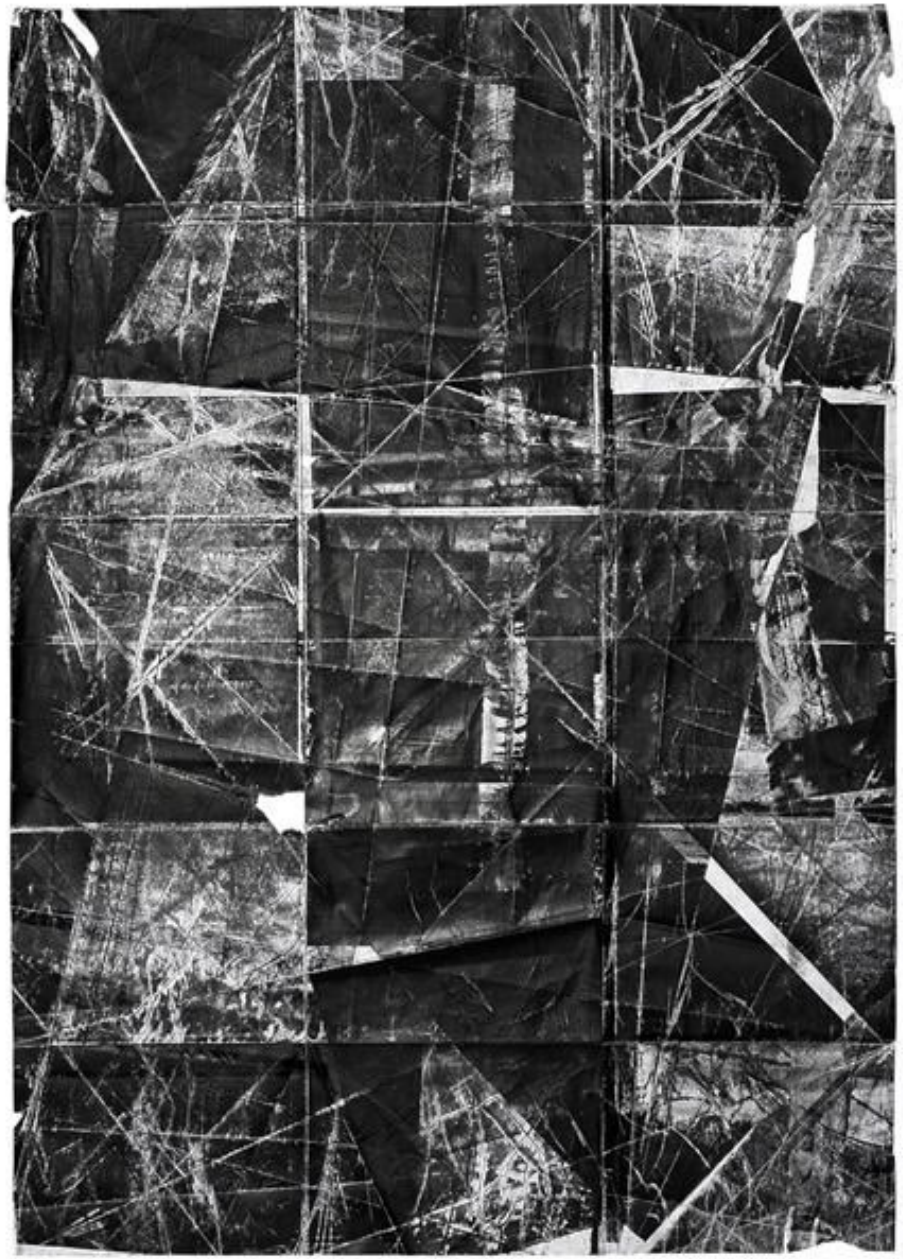

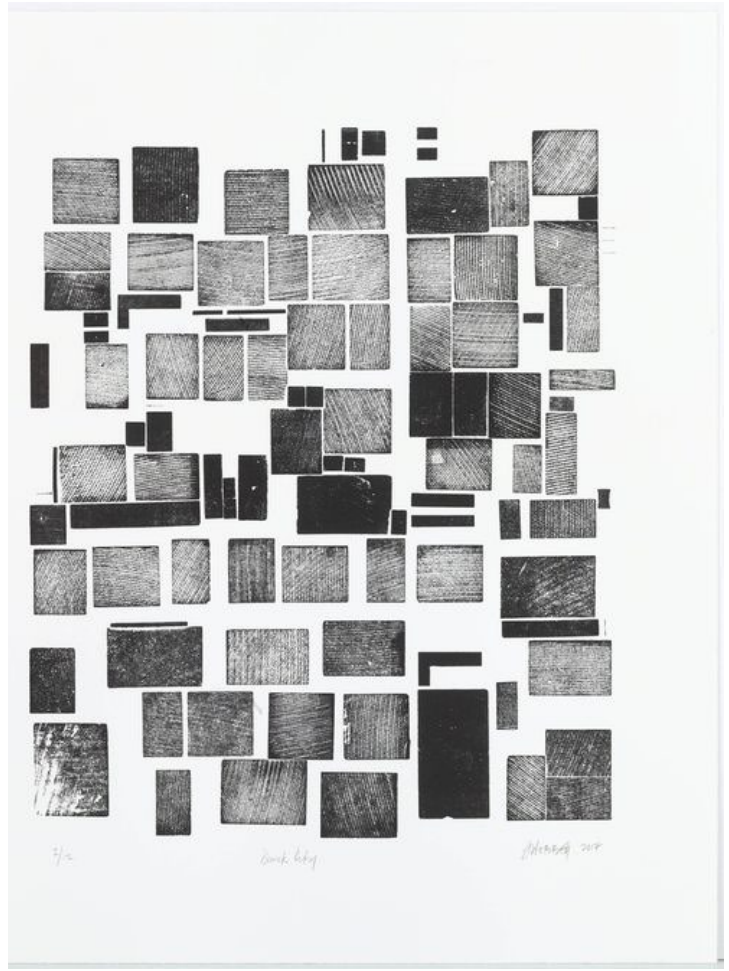

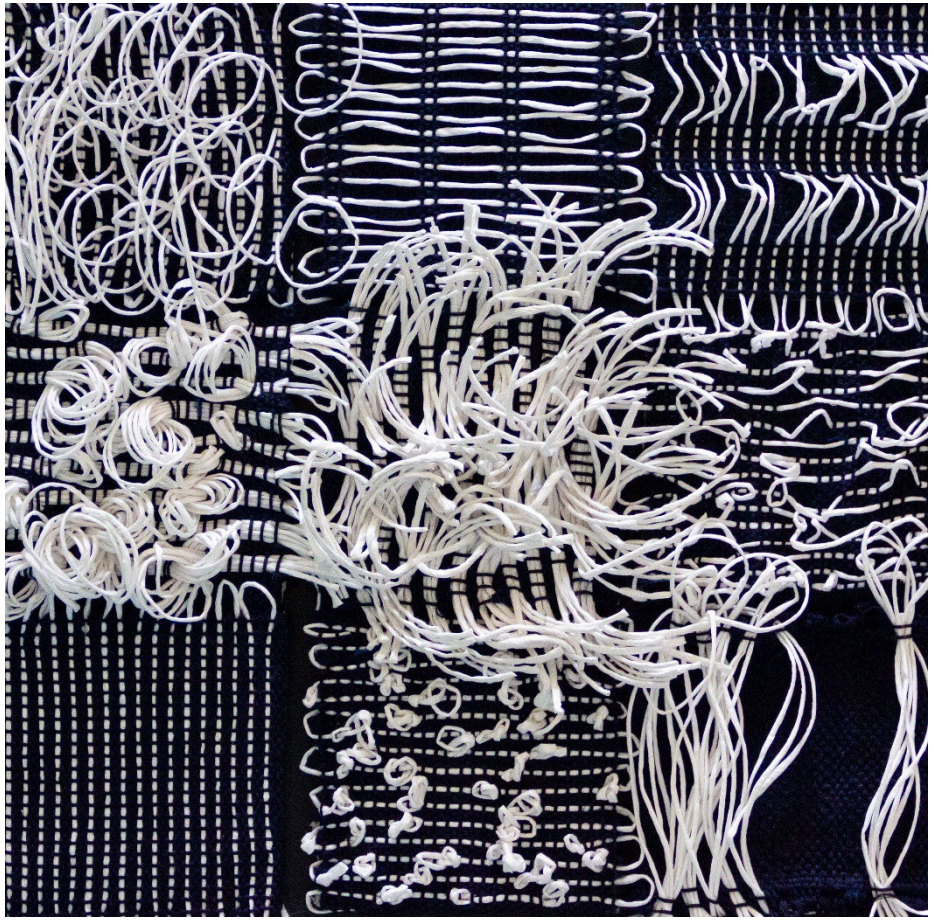

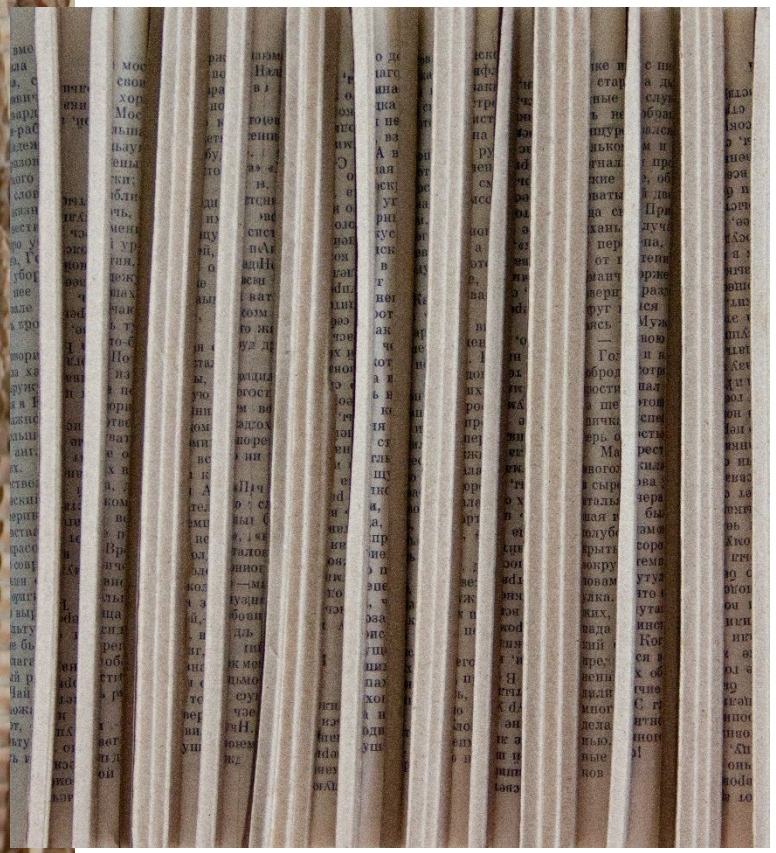

Apkopojums

- Kompozīcijas izteiksmes līdzekļus var izmantot daudzveidīgi.
- Savas idejas realizēšanai var lietot gan vienu, gan vairākus izteiksmes līdzekļus. Tas ir atkarīgs no mākslinieciskās ieceres, materiāla, izvēlētās tehnikas mākslas veida.
- Galvenie iedvesmas avoti ir **daba, etnogrāfija un māksla.**

- Prasmīgi uzstādīti kompozīcijas uzdevumi attīsta spēju patstāvīgi un pastāvīgi vērot apkārtējo vidi, priekšmetus un parādības, uztvert tās kopumā un detalizēti – **līnijās, formās, laukumos, faktūrās, krāsās.**

Pakāpeniski apgūstot izteiksmes līdzekļus, rodas spēja redzēto, uztverto attēlot kompozīcijās. Tā veidojas estētiskās jūtas un gaume.